ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 281 (10342) | 1963 оной ноябриин 29, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ҮНДЭР БАЯН УРГАСА— ОРОЛДОСЫН АША ҮРЭ

hая хүдэлмэрөө дүүргээшэ XXIV областной пар- конференци республикынгаа хүдөө ажахые эрид хүгжөөхын тулада тодорхой зорилгонуудые ха- Тарялангайшье, мал ажалайшье продукци жэл- а бүхэндэ элбэг дэлбэгээр абадаг болохо гээшэ икымнай хүдөө ажахынхидай шухалын шухала болоно. Тиихын тулада тарилгынгаа талмайе хэ, алибаа адууhа малайнгаа тоо толгойе оло- хаhаа гадна, газар тарялангаашье, мал ажа- мүнөө үеын үндэр дээдэ хэмжээндэ харюуса- хэ болбосон түхэлтэйгөөр ударидаха бологдоно. даа газарай гектар бүхэнhөө баян ургаса абаха, олгой бүхэнии ашаг шэмээр ехэ болгохо гэhэн

арга боломжо манай ажахынуудта — колхоз совхозуудта бии гү? Бии даа, хүсэд бии. Зүгөөр а боломжоёо тобойсо элирүүлээд, зүбөөр хэрэг- адаха шухала. Олонхи ажахынуудта үбhэ ногоо- , ороohо таряанайшье, овощ, хартаабхыншье тон бага байhаар. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ рес- мнай дунда зэргээр гектар бүриhөө миил 8,2 ороohо таряа ургуулжа абаhан болоно. Ехэл уу даа. Бүхы бусадшье ургамалнуудай талаар имэрхүү ха юм. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэ- хон колхоз, совхозууд газараа болбосон ёhоор лжэ, ашаг ехэтэйгээр эдлэжэ шаданагүй: уhа- газар уhалагданагүй, үтэгжүүлэгдэнэгүй, бур- нэй ургангүй, шиигтэй, сэбэр байхаар элдүү- нэгүй, шанар муутай, сортовой бэшэ үрэhөөр хэгдэнэ. Мүнөө газарай гектар бүриhөө тог- й баян ургаса абадаг болохо тухай асуудалай нгаар табигдажа байхада, имэ ехэ дутуу дун- нүүдые огто тэсэхээр бэшэ.

—1965 онуудай турша соо 100—150 мянган аа бага бэшэ шэнэ газар элдүүрилжэ, респуб- аа тарилгын талмайе 900 мянган гектар, тэрэ энниисын талмайе 650 мянган гектар, хүрэ- эдхэхэ; 1964 ондо уhалууриин газарай гектар 20 центнерhээ доошо бэшэ ороohо таряа, 200 овощ, 400 центнер кукуруза, 15 центнер үб- о ургуулжа абаха гэhэн зорилго табигданхай. илгые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада кол- хоз бүхэн ехэ юумэ хэхэ, тодорхой хэмжээ нуудые хараалаад, таhалдалгүйгөөр бэелүүлхэ КПСС-эй ЦК-гай болохоёо байгаа Пленум хи- промышленность эрид түргэн хүгжөөжэ, хими- үйлнүүдые хүдөө ажахыда ургэнөөр хэрэглэдэг тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ байна. Энэ та- шайдашье ехэ юумэн хэгдэжэ боломоор. Нюта- гжүүлгэ (наг шабхэ, үнэhэ, шубуунай аргал) үрэнээр хэрэглэхэ арга боломжо колхоз, совхоз бии. Теэд яахадаашьеб энэ ехэ арга боломжо хэрэглэгдэнэгүй. Бэшүүрэй сорт туршалгын 20 тонно наг шэбхын компостоор үтэгжүүлгэ ашаар гектарай 5 центнер шэниисэ нэмэжэ ан байна бшуу. Наг шэбхын компост ажахы эрэглэхэ аргатай ха юм. Түнхэнэй аймагай ажа- аммиагай уhаар газараа уhалжа, баhал гектар 5—7 центнер шэниисэ нэмэжэ ургуулаа. Ту- хоз, совхозуудай дүй дуршэл дээрэhээ хараад

үзэхэдэ үндэр баян ургаса абаха хэрэгтэ үтэгжүүлгэ тон ехэ үүргэтэй байhаниинь элирнэ.

Баян ургасын удаадахи баhа нэгэ ехэ эшэ үндэhэниинь уhалуури болоно. Уhалууриин газаргүй нэгэшье ажахы манайда байхагүй. Ханааб хобоо малтажа, газараа уhалха гээшэ манай таряашадай үнинэй заншал байhаниинь мэдээжэ. hүүлэй үедэ уhалууриин элдэб түхеэрэлгэнүүдшье элбэгжэнхэй. Уhалууриин томохон барилгануудшье хэгдэдэг болоо. Тиигэбэшье энэ хэрэгые хангалтатай гэхын аргагүй. Хүдөөгэй үйлэдбэриин управленинүүдтэ тон ехэ газар уhалагдаха байhан аад, уhалагданагүй. Жэшээнь, энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта хамта 2800 гектар, Баргажанай—3700 гектар, Хяагтын—2800 гектар, Хориин—1500 гектар уhалагдангүй үлэшэнхэй. Тооложо үзөө hаа, энэ шалтагаанаар хэды шэнээн ехэ ургаса миил хаягдаа гээшэб. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд энээнhээ тобшолол хэжэ, hургаал абаха болоно.

Үбэлэй сагта газар уhалжа болохо гэжэ хэлэбэл, зарим хүнүүд сошожо магад. Теэд түрүүшүүл үнэхөөрөө үбэлэйшье сагта газараа уhална ха юм. Тэдэнэр тошо халяана, саhа тогтооно, уhалууриин барилгануудые хэнэ. Имэ хүдэлмэри мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ ургэн далайсатайгаар хэгдэхэ ёhотой.

Имагтал сортовой, эрхим шанартай үрэhөөр тарилга хэхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай хэрэг болоно. Сортовой үрэhөөр тарилга хэдэг ажахынууд жэлhээ жэлдэ баян ургаса абана. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Маяк» колхоз (агрономынь нүхэр Копылова А. Х.) ходо сортовой, эрхим шанартай үрэhөөр тарилга хэжэ, ороohо таряа элбэгээр ургуулна, энэ талаар hайн үльгэр жэшээ бусадта харуулна. Теэд зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд яахадаашьеб үрэhэндэ хүсэд анхаралаа хандуулнагүй. Олонхи колхоз, совхозууд мүнөө болотор үрэhөө сэбэрлэжэшье дүүргээгүй байhаар. Ажахы бүхэн ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхөөр үрэhэ хүрэнгэеэ бэлдэжэ, hайтар сэбэрлээд, амбаарта оруулжа, найдамтайгаар хааха болоно. Энэ хүдэлмэриие унжагайруулжа огто болохогүй.

Ерэхэ жэлдэ алибаа ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын түлөө хүдөөгэй үйлэдбэриин управлени болон үйлэдбэриин парткомууд, колхоз болон совхозууд, эхин партийна организацинууд мүнөөнhөө тэмсэхэ болоно. Тиигэбэл энэ талаар областной партийна конференциин тогтоол соо хараалагдаhан зорилгонуудай нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэнь лабтай.

Республикымнай колхоз, совхозууд тарян ажал хүгжөөлгэдэ нилээд амжалта туйлаа. Тарялангай талмай үргэдхэгдөө. Тарилгын талмайн хубаарилга hайжараа. Ургаса муутай ургамалнууд болюулагдажа, элбэг баян ургаса үгэдэг ургамалнууд таригдадаг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар энэ жэлдэ колхоз, совхозууднай Эхэ орондоо 9 миллион шахуу пүүд ороhо таряа тушаагаа. Зүгөөр энээгээр hанаагаа амаржа огто болохогүй. Саашадаа хэзээ хэзээнэйхиhээ бүри ехэ ороohо таряа, овощ болон хартаабха тушаадаг болохо зорилготойбди. Тарян ажалаа болбосон ёhоор ударидажа, ашаг олзо ехэтэй болгохын тулада колхоз, совхозууднай үшөөл ехэ юумэ хэхэ болоно. Эндэ бодото, тон тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаха, бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Үндэр баян ургасын түлөө үнэн зүрхэнhөө тэмсэе, нүхэд таряашад!

ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Чехословакиин Президент А. Новотный түрүүтэй ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиум болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет Кремлиин Ехэ ордон соо ноябриин 27-до сайлалга хэбэ.

Чехословакиин зүгhөө А. Новотнытой хамта КПЧ-гэй ЦК-гай Президумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ И. Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо О. Шимунек болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд сайлалга дээрэ байлсаба.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, К. Т. Мазуров, В. П Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин болон бусад Советскэ Союзай зүгhөө байлсаба.

Аха дүү, үнэн зүрхэнэй, халуун хани ёhоной оршон байдалда сайлалга үнгэрөө.

Сайлалгын үедэ Н. С. Хрущев А. Новотный хоёр хани ёhоной духаряа бариба.

Хани холбоон болон харилсаанай договор hунаагдаа

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ хани ёhоор харилсаха тухай СССР болон Чехословаки хоёрой хоорондо 1943 оной декабриин 12-то баталагдаhан договорые 20 жэлээр hунаaха протоколдо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, ЧССР-эй Президент А. Новотный болон ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ И. Ленарт ноябриин 27-до Кремль соо гар табиба.

Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Н. М. Шверник, К. Т. Мазуров, В. П, Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин болон бусад гар табилгын үедэ байлсаа.

Чехословакиин зүгhөө ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүд, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо О. Шимунек, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо О. Черник, ЧССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр Ф. Гамоуз, мүн Чехословакиhаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд О. Павловский сайлалга дээрэ байлсаа.

Экономическа болон научно-техническэ талаар Советскэ, Чехословацка правительствануудай түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комисси байгуулха тухай хэлсээн, советско-чехословацка хилэ дээрэhээ Кошице город (ЧССР) хүрэтэр түмэр зам бариха хэрэгтэ Советскэ Союзай хабаадалсаха тухай хэлсээн тэрэ үдэр баталагдаа.

(ТАСС).

УРЯАДАЙ XXIV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА НФЕРЕНЦИИН ТАБИhАН ЗОРИЛГОНУУД:

100—150 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ.

Уhалууриин газарай гектар бүриhөө 20 центнер ороohо абаха.

Энэ зорилго бэелүүлгэ танай, нүхэд таряашад, халуун уялга!

ническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэдэй суглаан

СКВА, ноябриин 27. (-ай корр.). Ухаалан зодой болон уралан нари- шадай бүхэсоюзна обще- хоёрдохи съезд Союзуу- йшангай колонно зал соо эр нээгдэбэ. ВОИР-ай Центральна Соведэй хүдэлмэри тухай тоосоон, арадай ажахыда техническэ дэбжэлтэ бэелүүлхын түлөө обществын үмэнэ табигдаhан зорилгонууд тухай, мүн шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл болон бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ.

ВОИР-ай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ В. А. Иванов үглөөнэй заседани дээрэ тоосоото элидхэл хэбэ.

Гурбан үдэрэй турша соо съезд үргэлжэлхэ.

ДАГАЙ ЗАЙДАН, ЭМХИГҮЙ ФЕРМЭНҮҮД

Малай үбэлжэлгэ шалганабди

-Шэбэрэй үйлэдбэриин уп- н «Забайкалец» колхо- рим фермэнүүд дээгүүр хүншье балай ха- үй. Дуталдаhан hаали- хонишодые, гахайша- элдүүлхэ гэжэ бригадир- мые даагшад хүл хөөрсэг- «Нэгэшье үдэрөөр hаань, а үгыш, хони адуулыш» аад, энэ тэрые гүйнад, мүргэнэ. Теэд үбэлэй хүй- харууhалхаа хэншье дур-

тосхон оробобди. Иван эжэ айлайда хүрэбэбди. ай хонишон юундэ болоо- нэ гүт? — гээд дабтан — Хонишон болохогүйб! тэнэг бэшэб. шодоор тэнэг хүнүүд хү- гү? шиидшье гэнэгүй. Тии- раа мэхэ гарган, ондоо дана. хуряагааб гэжэ шорой ябахаш, үбэл болоходо шэнхэгээр амила гэхэ... бэшэ ямаршье хүдэл- хаб,— гэнэ гэрэй эзэн. хондо колхозой гэшүүн лампиевич Суменков ажа- рэ мүн лэ Черных шэнги олохоёо таhа арсажархёо. колхознигуудай мал элхэеэ арсадаг ушарhаа лхозой фермэ, отаранууд тайхан байдал тохёол- Жэшээнь, Хүсөөтын бригадада 12 хонишон Энээнhээ боложо, 1500 й байна. Харууhагүй хо- нидой туража байхада Суменков, Черных мэтын хүнүүд хубиингаа ажахыда шунашанхай байха юм.

Колхозой болон бригадын хүтэлбэрилэгшэд мал ажал дээрэ хүдэлхэ хүнүүдые бэдэрээгүй гэхын аргагүй. Суменков, Черных болон бусад хэдэн хүнүүдые хонишон болыт гэжэ яhалашье гуйhан, аргадаhан байгаа. Тэрэнь ямаршье туhа болоогүй. Ядахадаа олониитээр нүлөөлөөд үзэбэ. Хүсөөтын бригадын хамтын суглаан зарлагдажа, эдэ хүнүүдые хонишодоор ябуулхамнай гү гэhэн асуудал үндэр дуун дээрэ табигдаба. Теэд парткомой секретарь, колхозой главна зоотехник, бригадир, тиихэдэ колхоз байгуулагшадай нэгэн, пенсионер Агафон Васильевич Евдокимов гэгшэд лэ тэдэниие хонишон болгохо гэжэ гараа үргэбэ. Харин бусад гэшүүд эльгээхэшье, үгышье тээшэнь гараа үргэбэгүй.

«Забайкалец» колхоздо ябууд hаалишадай бии болоhон ушар гайхамаар. Тиимэ hаалишад фермэ дээрэ үдэртөө хоёр дахин — үглөөгүүр, үдэшэлэн лэ харагдадаг. Тэдэниие тусхай машинаар hөөргэ руунь зөөжэ байдаг. Эдэнэр гансал үнеэ hааха уялгатай. Теэд үнеэдээ ёhоор hаадаг юм гү? Үгы бэд даа, ёhол дүүргэдэг нэрэтэй. hү ехээр hаахын тулада тэдэнэр үнеэдээ hайса эдеэлүүлхэ, уhалха, ёhошолон харууhалха зэргэтэй байгаа ха юм. Саг зуурын hаалишад хүхэ шобтороо нэрэ хэмээгээд лэ, гэр тээшээ яарадаг Тэдэнэй үнеэдые адуулгашадынь эдеэлүүлдэг гуримтай.

Иимэнүүд hаалишад ямар hайн үрэ дүн туйлахаб даа. Жэшээнь, ноябриин 23-да hаалишан Кобылкина бүлэг үнеэдhээ миил 37 литр, тиихэдэ Захарова, Гороховская гэгшэд 49—49 литр hү hаагаа. Харин тиихэдэнь фермэ дээрээ байжа хүдэлдэг hаалишад тэдэндэ орходоо 2-3 дахин ехэ hү hаана. Александра Кузнецова, Варвара Петрова гэгшэд фермэ дээрээ байжа ажалладаг, малаа hайнаар харууhалдаг, үдэр бүри 100 гаран литр hү hаана.

hаалишадаар дуталдадагhаа боложо, үнеэдынь сагhаа урид шэргэшэнэ. Жэл соогоо 10 hара соо hаалгаха зэргэтэй аад, харин 7—8 hарын туршада hаалгаха болоно. Иигэжэ 700 гаран үнеэдhээ мүнөө үедэ миил 420 үнеэн hаалгана.

Эндэхи байдал саашадаа бүришье муудажа болохоор. Иигээд үнеэд олоор түрэжэ эхилхэнь. Мүнөө 38 hаалишадай орондо 31 хүн хүдэлнэ. Ерэхэ үедэ үшөө олон hаалишад хэрэгтэй болохо юм. Гэбэшье колхозой хүтэлбэри hаалишадые бүридүүлхэ тушаа хэмжээ абанагүй.

hү абалган дээрэ имэ ехэ гээгдэлэй ушараад байн гэтэр колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Братеньков, парткомой секретарь нүхэр Володин, главна зоотехник нүхэр Драгун гэгшэд байдалаа залан заhаха, hайжаруулхын түлөө тиимэ эршэ түгэс хэмжээ абанагүй. hая Мухар-Шэбэрэй хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой бюро тус колхоздо hү абалгын муугаар ябажа байhан тухай тусхай тэмдэглэжэ, шанга эрилтэ табяа. Тэрэнhээ хойшо үдэр саг үнгэржэл байна. Зүгөөр hү hаалгые зүбөөр эмхидхэхэ тухай колхозой хүтэлбэрилэгшэд үшөө hанаашалаагүй байhаар. Гүрэндэ 7400 центнер hү худалдаха түсэбтэй аад, тэрэнээ арайл гэжэ 4749 центнертэ хүргэнхэй.

hү hаалиин фермэнүүд дээгүүр малда эдюулхэ тэжээл бүйлүүлагданагүй. Даб дээрэ нэгэшье кормозапарник энэ колхоздо хүдэлнэгүй.

Гол шухала зорилгонуудай нэгэн болохо мяха абаха асуудалшье шиидхэбэреэ олоодүй байhаар. Хайшан гээд, яажа үбэлжэлгые үнгэргэхэб гэhэн асуудал мүн лэ тодо hонор бэшэ, энэ хаhые hайнаар үнгэргэхын тула тиимэ ехэ тэмсэлэй боложо байhан ушар эндэ үзэгдэнэгүй. Энэ колхоз 17,3 мянган центнер үбhэтэй, 23,3 мянган центнер зелёнкотой, 75,8 мянган центнер силостэй, 37,7 мянган центнер hолоомотой үбэлжэлгые угтаа. Теэд эдэ тэжээл хэды шэнээн хэмжээнэй продукци үгэлтэйб?

Энэ талаар хараха янзада гэмгүй шэнги. Тэжээлэй баланс, рацион хүү эндэ зохёогдонхой. Зүгөөр эдэнэр ёhын тэдысэ табигданхай. Энэмнай саашадаа ямар аша туhа хүргэхэ юм гэhэн бодол байхагүй. Жэшээнь, түлжүүлэгдэхэ нэгэ толгой бурууда 1,7 центнер үбhэн, тэрэ тойрон зелёнко, 4 центнер hолоомон, 8 центнер силос таhалагданхай. Энэмнай 3,44 центнер тэжээлэй единицэ болоно гэхэ гү, али үдэр бүхэндэ 1,5 тэжээлэй единицэ толгой бүридэ хүртэнэ. Иихэдээ малаа үлэнхэ туранха байлгахаар хараалhан, түлжүүлхын орондо тархи тагалсагынь абарха гэhэн рацион болоно бшуу.

Т. Башкуев,
Г. Цыреторов,
Л. Гомбоев.

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

Амжалта туйлан ажаллана

Байгша оной декабрь соо үнгэргэгдэхэ партиин ЦК-гай Пленумые эрхим бэлэгтэйгээр угтаха тухайгаа мэдүүлhэн горнягууд ажалай вахтада жагсажа, эршэмтэй шангаар ажаллана. Татарский ключ гэжэ карьероуправлениин избёосхо малтадаг Майска уурхайн хүдэлмэришэд Пленумэй нээгдэхэ үдэр болотор хими хүгжөөлгэдэ шухала хэрэгтэй, химическэ талаараа холисогүй 50 вагон известняк түсэбhөө гадуур малтаха гэhэн уялга абаhан юм.

Химиин промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай ажал дүүргэжэ байhан эдэ горнягууд жэл ерэхэ бүри ажалайнгаа эршэ шангадхан, ехэ известняк малтан абахые оролдоно. Хэрбээ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ 30 мянган тонно энэ зүйл малтагдадаг байгаа hаа, тэрэнэй хэмжээн нёдондо 3 дахин ехэ болгогдоhон байна. Тус уурхайн хүдэлмэришэд энэ жэлдэ мүн лэ амжалта туйлан ажаллана. 3-дахи кварталай түсэбые холо үлүүлэн дүүргэhэн эндэхи коллектив шанда хүртэhэн юм. Мүнөө тэдэнэр октябриин түсэбhөө гадуур 626 тонно известняк малтан абаба.

Социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябаhан түрүүшүүлэй тоо улам олошорhоор. Лука Федоров, Семен Маслов, Илья Трофимов, Павел Ермаков гэгшэдэй даадаг известняк малтагшадай бригада, автомашина жолоодогшо Семен Татарников, Прокопий Кубышкин болон бусад түрүүшүүл ажал хэрэгээрээ суурхана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Н. И. Родиной даадаг Майска уурхайн хүдэлмэришэд.

П. Гомбожаповай фото.

Даабаряа булта үлүүлнэ

Партиин ЦК-гай Пленумые ажалай амжалтаар угтахын түлөө мүрысэжэ байhан Горхоной леспромхозой модоной зоводой коллектив ажалайнгаа эршэ шангадхан, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхые оролдоно.

Заводой модо хюрөөдэлгын цехэй хүдэлмэришэд энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь холо урид дүүргээд, долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилээ. Иигэжэ тэдэнэр даабариhаа гадуур 4 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэhэн байна. Тус заводойхид иимэ амжалта хайшан гэжэ туйлааб гэхэдэ, эндэ ажалай журам hайнаар сахигдана. Заводой зуу гаран хүдэлмэришэд бултадаа үдэрэйнгөө нормо дүүргэнэ, техническэ hуралсалда хабаадалсана.

— Манай заводойхид коммунис ажалай предприятиин нэрэдэ хүртэнхэй юм,—гэжэ заводой начальник Степан Прохорович Доцко хөөрэнэ. Коллективнай энэ нэрэ зэргэеэ бодото ажал хэрэгээрээ харюулна гэхээр. Ажалдаа гээгдэжэ ерэхэ гү, али гарангүй байха ушар усадхагданхай, бултадаа даабаряа үлүүлэн дүүргэхые оролдонод.

Долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ гэжэ зориг жоhон тус заводойхид байгша оной даабариhаа гадуур 8 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэхэ, 250 кубометр модон хайрсагуудые хэхэ уялга абаба. Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаhан түрүүшүүл: рамщигууд А. Р. Резванов, Н. П. Цидякин, лебедко дээрэ ажалагшад В. Я. Герасимова, станочница М. Е. Бурнашева, Т. Л. Быкова, Н. Д. Ионинская болон бусад даабаряа 115—120 процент дүүргэнэ.

Н. Тюрнев.

ХИМИТЭЙ НҮХЭСЭХЭ—ШУХАЛА ХЭРЭГ

Химиин али нэгэн продукт хэрэглэдэггүй промышленна үйлэдбэри мүнөө олохонь бэрхэтэй гэхэдэ алдуу болохогүй гэжэ hанагдана. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай цехүүдээр ябажа, тэндэ хэрэглэгдэдэг материалнуудай списогтэй танилсабал, химическэ промышленностиин гаргаhан хэдэн зуугаад зүйлнүүдтэй ушарха байхат. Тэдээнгүйгөөр hайн шанартай продукци үйлэдбэрилхэ гэхэ гү, үгышье бол түүхэй эд гамтайгаар хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай хөөрэлдэhэнэй хэрэггүй тооной болоно бшуу.

Мал үүсэлхэдэ шэхэ, hүүл, толгойнь ноohотойгоо үлэшэдэг, тэдэниие гараараа үбшэжэ арhанhаань hалгаахада ехэхэн ажалтай байдаг. Харин энээниие каустическа содоор угаахада үhэ ноohониинь түргэн hаладаг, ажалай бүтээсэ 5—10 дахин дээшэлнэ. Тэрэшэлэн малай гэдэhэ, гүзээ сэбэрлэлгые хаража үзэе. Тон хүндэ гэхэ гү, али нобшо, тэрэ саанаа муухай хүдэлмэри бшуу. Мүнөө элдэб химикадууд хэрэглэгдэдэг боложо, энэ ажал хүсэд оньhожоруулагданхай.

Мяханай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ехэ химиhээ ехэхэн туhаламжа хүлеэнэ гээшэ. Юуб гэхэдэ, химиин элдэб продуктнуудые үргэнөөр хэрэглэбэл, үйлэдбэриин технологи hайжаруулжа, хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньhожоруулжа, продукциин шанар дээшэлүүлжэ, үнэ сэнгыень хямдаруулжа болохо ха юм.

Москвагай мяха-консервын комбинат дээрэ колбасагай фаршда фосфат багаханаар холиходонь, шанарынь нилээд hайжарhан, тэрэниие шанажа бэлэн болгохо сагшье хороhон байгаа. Эдэ бүгэдэ, тооложо үзэхэдэ, хэдэн арбаад мянган түхэригэй алмалта үгэхэ байна. Теэд фосфадуудай багаар үйлэдбэрилэгдэдэг дээрэhээ боложо, энэ шэнэ технологи оронеймнай үсөөхэн комбинадуудта хэрэглэгдэнэ.

Тэрэшэлэн синантрин гэжэ химическэ препарат баhал багаар гаргагдана. Энэ препарат гансахан манай комбинат дээрэ хэрэглэбэл, жэлдээ 6 мянган түхэриг алмагдаха байгаа.

Химическэ продуктнуудаар бүтээгдэдэг нимгэхэн плёнконуудые (хальhануудые) мяханай зүйлнүүдые орёолгодо хэрэглэбэл, экономическа талаараа аша үрэ ехэтэй байха hэн. Имэ плёнконуудаар колбаса, сосиска оройходо ехэ таатай.

Юрэнхыдөө эдеэ хоолой промышленностьда химиин продуктнуудые, элдэб зүйлнүүдые хэрэглэхэ арга боломжонууд тон ехэ. Химическэ материалнуудаар бүтээгдэhэн түхеэрэлгэ, зэр зэмсэгүүд жэбэ жонходо абтадаггүй, продуктнуудай амта шэмые муудуулдаггүй, шэгнүүрээрээ хүнгэн, бүхэ байдаг. Гадна хүдэлмэришэдэй ажал дээрээ үмдэхэ тусхай халаад, фартук, гутал гэхэ мэтые нэмэжэ болоно.

Мяханай промышленность химическэ материалнууд болон зүйлнүүдые хэрэглээд байдаг бэшэ, мүн тэрээндэ хэрэгтэй түүхэй эд үгэдэг байна. Даб дээрэ хэлэбэл, мал үүсэлхэдэ гарадаг элдэб үлэгдэлhөө азот, фосфор, кали гэдэг бодосуудаар элбэг үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилжэ болохо. Мүнөө энэ асуудал манай комбинат дээрэ шиидхэгдэжэ байна.

Энэмнай оронойнгоо хүдөө ажахые саашаданъ хүгжөөхэ хэрэгтэ манай хубита болохо байна.

Дээрэ хэлэгдэhэнhээ ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, химическэ промышленностиие саашадань хүгжөөлгэ хадаа арадай ажахын бүхы hалбаринуудта, тэрэ тоодо эдеэ хоолой, мяханай промышленностьда, ехээр нүлөөлхэ байна.

Тиимэhээ манай комбинадай хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд химиин асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай Пленум зарлаха тухай мэдээсэл баяр баясхалантайгаар угтаhан, тэрээндэ ажалай шэнэ бэлэгүүдые бэлдэжэ байнхай.

Н. Сперанский,
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай главна экономист.

ТОБШОХОНООР...

Болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаhан Галуута-Нуурай загаhанай ажахынхид загаhа барилгынгаа жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тус ажахын загаhашад арба нэгэ hарынгаа түсэб дүүргэбэ.

Бальжи Нимаевич Балдановай бригада Цайдам нуур дээрэ загаhашалхадаа, 70 центнер хөөлэнтии барьа.

**

Котокель нуур дээрэ загаhа барилга hайнаар ябана. Тэндэ загаhашад үдэр бүриингөө даалгабари үлүүлэн дүүргэнэ.

И. Артюнин.

Декабриин түсэбөөр

Декабриин 9-дэ нээгдэхэеэ байhан партиин Центральна Комитедэй Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа локомотив-вагон заhабарилгын заводой шэрэм шудхалгын цехэй коллектив энэ үдэр хүрэтэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гэhэн уялга абаhан юм.

Тиигэжэ тэдэнэр ажалай вахтада жагсажа, эршэтэй шангаар ажаллажа эхилээ hэн Мүнөө эндэ түрүүшын амжалта туйлагдаа. Шэрэм шудхалаа үгэхэ 11 hарын түсэб болзорhоо 11 үдэрөөр урид дүүргэгдэжэ, тус цехэйхид эдэ үдэрнүүдтэ долоон жэлэй табадахи жэлэй hүүлшын hарын—декабриин түсэбөөр шэрэм шудхажа байна. Тиихэдэ Сибириин болон Зүүн зүгэй түмэр замда вагонуудай тормозой колодконуудые шудхажа эльгээхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл—шудхагша Алексей Зангеев, хэбшэд Илья Хамаганов, Георгий Ступин, Иван Кузнецов, шэрэм отологшо Яков Габрусевич гэгшэд ноябрь hарада халаанайнгаа даабари хододоо 115—120 процент дүүргэнэ.

Социалис мүрысөөнэй октябрь hарын дүнгөөр шэрэм шудхалгын цехэй коллектив заводой металлургическа цехүүдэй дунда түрүү hуури эзэлжэ, заводой дирекциин, парткомой, профсоюзуудай заводской комитедэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Гэбэшье тус цехэйхид туйлаhанаараа hанаагаа амарнагүй. Ноябрь hарада 11 hарын түсэбhөө гадуур 700 тонно шэрэм шудхалаа үгэхэ гэhэн шэнэ уялга абаад, хэлэhэндээ хүрэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Шэрэм шудхагшадhаа газо-карбидна цехэй коллектив гээгдэнэгүй. Эдэнэрнай баhал Пленумэй нээгдэхэ үдэр болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Промышленностьда хэрэглэгдэдэг карбидкальци мүнөө декабриин түсэбөөр үйлэдбэрилэгдэнэ.

Шэрэм шудхалгын, газо-карбидна цехэй коллективүүд жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ заводой бусад цехүүдтэ эрхим жэшээ харуулна.

В. Бараковских.

МАЛШАДАЙ ҮБЭЛЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

Колхоз, совхозуудай малшад эдэ үдэрнүүдтэ ехэ хэшээл оролдолго гарган хүдэлжэ байна. Малай үбэлжэлгэ гээшэмнай эдээнэй ажал хүдэлмэридэхи эгээл харюусалгатай хүндэ хүшэр үе саг ха юм. Адуу малай тоо толгойе хороонгүйгөөр хараха, тэдэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тулада ехэ хүсэн, шадабари мэргэжэл хэрэгтэй. Эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанһаань малай үбэлжэлгын, ниитын мал ажалай саашанхи хүгжэлтэ дулдыдаха байна гэжэ фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һайса ойлгожо байна.

Түрүү ажахынуудай малшад түгэс һайн бэлэдхэлтэйгээр энэ үбэлые угтажа байна. Адуу малаа дулаанаар, һайнаар үбэлжүүлхын тулада, Эхэ орондоо мяха, һү, нооһо, үндэгэ улам ехээр үгэхын тулада эдэнэр ехэ хүдэлмэри ябуулаа юм. Агуу Октябриин 46 жэлэй ой —бүгэдэ арадай һайндэрэй урда тээхэнэ Ростовско областиин «Пролетарская диктатура» совхозой гахайшан-механизатор Г. П. Плотников абаһан уялгануудаа дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Хамта дээрээ 4.553 центнер шэгнүүртэй гахай шахажа гүрэндэ тушаагаа. Куйбышевскэ областиин «Комсомолец» совхозой коммунистнар Мария Андреевна, Владимир Матвеевич Атьковтон ажалай габьяа гаргаа. Таба мянга гаран гахай шахажа, эдэнэр бэлэдхэлэй пунктнүүдтэ эльгээһэн байна. Ивановска областиин «Шуйский» совхозой машинаар үнеэ һаалгын мастернууд Социалис Ажалай Геройнууд Дмитрий Ильич Заботин, Мария Ивановна Чернышева гэгшэд 300 үнеэдһээ 650 тонно һү һаагаа юм. Шэн габьяатаар хүдэлжэ байһан, даалгагдаһан хэрэгээ үнэн сэхээр дүүргэдэг малшадай хүдэлмэриин үльгэр жэшээе олоор харуулжа боломоор байгаа.

Түрүүшүүл хадаа шэнэ юумэндэ арга зам нээжэ үгэнэ, хүдөө ажахын продукцинуудые улам ехээр үйлэдбэрилэн абаха колхоз, совхозуудай хизаарлашагүй ехэ арга боломжонуудые өөһэдынгөө жэшээ дээрэһээ элирүүлэн харуулна. Эдэнэрэй үльгэр жэшээ болбол бүхы колхозууд болон совхозуудай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүгэдын шадабари болохо ёһотой. Түрүү эрхим ажахынуудай жэшээ дээрэһээ малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал эдеэлүүлхэ, харууһалха аша үрэтэй арга методуудые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ малшадые һургаха шухала.

Партийна организацинууд, үйлэдбэриин управленинүүд фермэ бүхэниие өөһэдынгөө хиналтада абажа, үбэлжэлгын бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэнь малшадта тодорхойгоор туһалха уялгатай. Ажахы бүхэндэхи байдалые тодорхойгоор шэнжэлжэ үзэхэ, үбһэ тэжээл зүбөөр гаргашалха шухала. Продукци эгээн ехээр абаха хэмжээтэйгээр тэжээлэй рационие зүбөөр табиха хэрэгтэй, бүхы үбһэ тэжээл хараадаа абаха, тэрэниие үрихэгүй. Үбһэ тэжээл малай тоо толгой хоёр тэнсүү байха ёһотой. Тиигэхэдээ эхэ мал тухай онсо анхарал табиха хэрэгтэй. Үбһэ тэжээлые ехэдхэхын тулада бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ, адуу малые үнэн сэдьхэлһээ, дуратайгаар харууһалха шухала.

Һүнэй заводуудай, мяханай комбинадууд болон юумэ бүйлүүлдэг бусад предприятинуудай үлэгдэлнүүд, тэрэшэлэн наран сэсэгэй бүүрсаг, кукурузын эшэ үндэһэн, овощиин эшэ, солоомон малда тэжээл болохо байна бшуу. Эдэ бүгэдые хэршээд, эһээжэ, дэбтээхэ мэтээр бүйлүүлжэ амтарүүлбал, фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үбһэ тэжээлэй шанар һайжаруулжа, малай эдеэлүүлгэ һайн болгожо шадаха аргатай.

Малай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ хэрэгтэ жэжэ юумэн гэжэ байхагүй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд байрануудые дулаалхын, тэжээл бүйлүүлдэг түхеэрэлгэнүүдые, уһа халааха баагуудые тодхохо, оньһожоруулгын түхеэрэлгэ хэхын тулада оролдолго гаргаха уялгатай. «Сельхозтехникын», мэргэжэлтэд энэ хэрэгтэнь ехэ туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

Партийна комитедүүд, үйлэдбэриин управленинүүд үбһэ тэжээл багатай, малай байрануудые заһабарилхын тулада хаһа саг соогоо зохихо хүдэлмэри ябуулаагүй ажахынуудта партийна комитедүүд, үйлэдбэриин управленинүүд онсо анхаралаа хандуулха уялгатай. Жэшээнь Кемеровскэ областьһоо сошордолтой дохёонууд орожо байна. Мал ажалай байрануудые бариха, тэдэниие заһабарилха түсэб эндэ дүүргэгдээгүй. Беловско үйлэдбэриин управлениин «Сибирь» колхоздо үнеэдынь газаа байһан зандаа. Ленинск-Кузнецкэ управлениин олон ажахынуудта адуу малынь муухай байрада байлгагдана. Фермэнүүдтэхи үбһэ тэжээл ямаршье хэмжүүргүйгөөр гаргашалагдана, һолоомо дэбтээжэ шанаржуулагданагүй. Эгээл иимэһээ малай ашаг шэмэнь эндэ доошолһониинь, малай гарзалха ябадалай ехэдэһэниинь гайхалтай бэшэ. Управленидэ, колхозууд болон совхозуудта ажал хэрэгээ мэдэхэ бэрхэ мэргэжэлтэд олон. Теэд управлениин начальник нүхэр Рудой, парткомой секретарь нүхэр Щукин, главна зоотехник нүхэр Шатров гэгшэд эдэнэртэй мүртэй хүдэлмэри ябуулнагүй, фермэнүүдтэхи дутагдалнуудта хамаагүйгөөр хандана.

Олониитын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанһаа, ажахынуудай, партийна болон советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэһөө хүнүүдэй эрилтэдэ анхаралтайгаар хандаһанһаань ниитын мал ажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэг, малай үбэлжэлгын амжалта дулдыдаха байна. Үбэлэй сагта малшад ехэ бэрхэшээлнүүдые дабаха баатай болодог. Холын бэлшээридэ ябадаг хонишод, үхэршэд, һаалишад иланхаяа хүндэ ажалтай. Һуурин газарһаа холо хэдэн арбаад, зуугаад модоной газарта эдэнэр олон һарын турша соо ябадаг гээшэ.

«Холын бэлшээридэ ябаһан хонишод хадаа ажалай баатаршалга гаргана гээшэ» — гэжэ Казахстанай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн дээрэ Н. С. Хрущев хэлээ һэн. **Эдээнэй ажал, байра байдал тухай оролдохо гээшэ колхозууд болон совхозуудай, партийна болон советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тон шухала хэрэг мүн».**

Хонишодой культурна, байра байдалай хэрэглэмжые һайжаруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горитой юумэн хэгдэнхэй. Холын бэлшээритэй районуудта хэдэн зуу мянган байрын гэрнүүд, хэдэн зуугаад һургуули баригданхай, ажахын шэнэ центрнүүд байгуулагданхай, больницанууд болон медицинын пунктнууд, магазинууд, клубууд, библиотекэнүүд нээгдэнхэй. Томо һуурин газарнуудһаа холо ябахадаа олон хонишод радио шагнаха, газетэнүүд, номуудые уншаха, кино хараха арга боломжотой болонхой.

Холын бэлшээри хэрэглэдэг мал ажал саашадань хүгжөөхын тулада хонишодой ажал, байра байдалдань саг үргэлжын анхарал хандуулха шухала. Габэшье энэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд гарадаг байна. Гурьевска областиин Мангистауска үйлэдбэриин управлениин «Правда» колхозой олон малшад холын бэлшээридэ ябахадаа түхеэрэгдээгүй муу гэрнүүдтэ һууха баатай болоно. Хүдалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд эдээндэ хаа яа ерэдэг, хонишод дулаан хубсаһа хунар, түрүүшын хэрэглэлэй эд бараа, радиоприёмнигуудай батарейнүүдые абаха аргагүй байна. Теэд эдэ бүгэдэ хадаа колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Курбаховай, партийна организациин һанаа үнөө мүртэй зобооногүй хэбэртэй.

Эндэ һаяхан Казахстанай компартиин ЦК-гай пленум колхозууд болон совхозуудай фермэнүүдтэ малай үбэлжэлгэ эмхидхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Мүнөө пленумэй хараалһан хэмжээнүүдые бэелүүлхын тулада оролдохо гээшэ шухала хэрэг болоод байна. Хүдөөгэй ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжые үлэ сэгнэхэ ябадал гаргадаг хүнүүдһээ шангаар эрилтэ хэгдэхэ.

Малай үбэлжэлгэ мүнөө һаял эхилжэ байна. Энэ үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын тулада малшадай хэшээл оролдолго хэрэгтэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай, партийна болон советскэ организацинуудай анхарал оролдолго хэрэгтэй.

(«Правдын» ноябриин 27-ной түрүү бэшэгһээ).

ОРОЛДОБОЛ, АРГА БОЛОМЖО ЕХЭ

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «8-е Марта» колхозойхид хүсэд хэрэглэгдээгүй байһан сабшалан, бэлшээрез элдүүрилжэ, кукуруза, свёкло, горохой ногоо элбэг ехээр абана.

Ажахын гол баялиг — газарые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ шадаагүй һаа, тариян, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха зорилго шиидхэхэнь бэрхэтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин Пленумэй тогтоол дотор тон зүб заагдана.

Тиимэһээ ороо̄һо тарянай, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон бүхы ажалшадай гол зорилго бшуу. Энэ талаар хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжо, нөөсэнүүдые бэдэрэн элирүүлхын тула эсэшэ сусашагүй оролдохо ёһотойбди.

ХЭРЭГЛЭГДЭЭГҮЙ ГЕКТАРШЬЕ ГАЗАР ҮЛӨӨХЭГҮЙ

Газараа зүбөөр, аша үрэтэйгөөр эдлэхэ гээшэ юуб?

Нэн түрүүн ямаршье уларилтай жэлдэ тогтууритай, баян ургаса абажа, гансашье тариялангай бэшэ, мүн элдүүриин бусад газар дээрэһээ олзо доход элбэгээр оруулха ушартай ха юм.

Үнэндөө ажахынуудай элдүүрилжэ байдаг гол тариялан, сабшалангһаа гадна, бусад газар гэжэ тоологдодог талмай айхабтар ехэ бшуу. Зүбөөр элдүүрилэн хэрэглэжэ шадаа һаа, энэ газарһаа нилээд ехэ ашаг олзо абаха аргатай байна. Мүнөө Сэлэнгэ, Хёлго, Сухэ, Зэдэ голнуудай, мүн тэдэнэй һалаа татуурнуудай эрье зубшаад, хэрэглэгдэдэггүй нилээд ехэ газар бии. Тэрэнэй ехэнхинь сабшалан гэжэ тоологдодог гү, али үгышье һаа, һөөг бургааһанда дарагдаһан бэлшээриин газар болоно. Теэд энэ газарһаа ажахынуудта туһа нэмэри болохо мүртэй юумэ абтанагүй. Жэшээнь, тиимэ сабшалангай га бүриһөө һайдахадаа 3—5 центнер үбһэн хуряагдана гэхэ гү, али гектарай 1,5—2 центнер тэжээлэй единицэ абтана. Тиигээдшье тэрэниие абахын тула хэды ехэ ажал, хүсэн гаргагдана гээшэб. Юуб гэхэдэ, тэндэ машина техникын хүсэ үргэнөөр хэрэглэхэ аргагүй байна бшуу. Ехэнхинь һөөг, бургааһа шугыда дарагдашанхай хэбтэнэ.

Теэд энэ газарһаа мүнөө үгэдэгһөөнь ехэ ашаг олзо абажа болохо гү? Болохо.

Манай «8-е Марта» колхозойхидой урдань ёһоор хэрэглэгдээгүй байһан тиимэ газарые хайшан гээд ашаглан элдүүрилжэ, тэндэһээ ямар аргаар ехэ ургаса абадаг болоһон тухай тобшо тэдыгээр хөөрэхэдэ болоно.

Сэлэнгэ мүрэниие зубшаад, Кордоновско түмэр харгын хүүргэһээ дээшээ нэгэ арал дээрэ колхозоймнай 120 га сабшалан байһан юм. Тэндэнь жэжэ бургааһа боролжо ургашанхай, газарынь уһанда угаагдажа, хонхор ёнхор болошоһон, хурьһэн дээгүүрнь ехэнхидээ элһэн бур хаянхай байгаа. Һүүлэй 20—30 жэлэй туршада тэндэһээ га бүриин 3—7 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 400—700 центнер үбһэ абадаг һэмди. Энэмнай оройдоол 150—350 центнер тэжээлэй единицэ болоно бшуу. Гадна энэ газарайнгаа зарим тээгүүрнь хонидоо бэлшээдэг бэлэйбди.

УРДЫНХИҺАА 4 ДАХИН ЕХЭ УРГАСА АБТАА

Хоёр жэлэй саада тээ эндэхи сабшалангые хахалжа элдүүрилээд, хурьһыень, жэгдэлжэ, элдэб ургамал тариха, уһалагдадаг болгохо хүдэлмэри хэжэ эхилээбди. Энэ жэлдэ, хабартаа тэндэхи газарые элдэб бургааһа боролжоһоо, шугыһаань собэрлээд, хурьһыень тэгшэлэн жэгдэлжэ, мүн гүнзэгыгөөр хахалаабди. Тарихаһаа урид үшөө дахин хурьһэниинь жэгдэлэгдэжэ, хоёрдохёо хахалагдаа. Тиигэжэ июль гаратар газараа бэлэн болгоод, 29 гектартань кукуруза, 1 га дээрэнь наран сэсэг, 26 гектарта үбһэн болгожо абахаар ороо̄һото ургамалые горохтой холёод, мүн 28 гектарта зелёнко таряабди. Энээниие элдүүрилхэ хэрэгтэмнай мелиоративна—уһанай барилгын Ивалгадахи участогай начальник И. Ильков, механик В. Кузнецов, трактористнар А. Каленых, С. Переверзев болон бусад ехэхэн туһа хүргөө.

Тэндэһээ байгша ондо ямар ургаса абтаа гэжэ һананат? Кукуруза, наран сэсэгэй ургасаар хамта 3000 центнер силос, 1350 центнер горох болон тарянай холимол шэмэтэй үбһэн абтаа. Гадна 28 га дээрэһээ гектарай 20 центнер ногоохон зелёнко сабшажа, намар эртүүр һаамхай үнеэдтэ, шахамал малда эдюулээбди. Тэрэшэлэн бургааһан соогуур хахалагдангүй үлэһэн газарһаа 150 центнер үбһэн хуряагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, **байгша ондо тэндэһээмнай бүхыдөө 1230 центнер тэжээлэй единицэ абтаа. Теэд энэ газарһаа урда жэлнүүдтэ оройдоол 150—350 центнер тэжээлэй единицэ хуряагдадаг һэмнай.**

Хэрбээ тэндэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ һайса гаргаад, нэгэ бага эртэ тариһан, сагай уларилай таарамжатай байгаа һаа, бүришье ехэ ургаса абтаха һэн. Энээниие хараада абажа, тэрэ шэнэ ашаглаһан газартаа мүнөө 3000 тонно хуушан шэбхэ зөөгөөд байнабди. Мүн газараа хабар эртэ уһалха бэлэдхэл хэжэ захалагдаа.

ЭНЭЭГЭЭР ҺАНААГАА АМАРАНГҮЙ УРГАСЫЕНЬ 5 ДАХИН ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭМНАЙ

Ерэхэ жэлдэ тэндээ гол түлэб кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха тариха, мүн обёос горохтой холижо, шэмэтэй һайн үбһэ абахаар ургуулхабди. Тиигэжэ кукуруза тариһан 30 га газарай гектар бүриин 400 центнер ногоон эшэ намаа, 20 гектарай га бүриһөө 250 центнер свёкло, 10 га газарай гектар бүриин 200 центнер хартаабха хуряаха зорилго табигдана. Үлэгшэ 24 гектар газарайнгаа га бүриһөө 40 центнер обёос горохтой холиһон үбһэ абахабди. Ииһэдээ ургасань жэл соо 3 дахин дээшэлхэ, бүхыдөө 5000 центнер тэжээлэй единицэ болохо гэхэ гү, али га бүриһөө 41 центнер тэжээлэй единицэ абтаха.

Иимэрхүү ёһоор хэрэглэгдээгүй байһан сабшалан, бэлшээриин газар хаа хаанагүй бии ха юм. Илангаяа уһа голой эрье зубшажа байдаг үрэжэлтэй һайн, шииг нойто элбэгтэй газарые эзэн ёһоор ашаглан элдүүрилхэ гээшэ тон ехэ удха шанар[…]

Юуб гэхэдэ, тэндэнь газар […] уһан дутэ байжа, шииг нойтоо[…] һалданагүй. Тэрэшэлэн хурьһан[…] бутархай зөөлэн элһэн бураад […] зэргын жэжэхэн шулуутайшье […] тон үрэжэлтэй байдаг. Гол, мүр[…]дэй эрье зубшажа байһан газ[…] уһалхада тон таарамжатай. Т[…] газарта абаһаар намар эртэ х[…]шье унаадхидаггүй.

Бэшүүрэй Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд Андрей, Алексей Паньковууд уһанай эрье шадарай тарянай газарта Хёлгоһоо насосно станцяар уһа бүлэн гаргажа, тошо халяан хургэжэ захалба. Зураг дээрэ: нүхэд Андрей, Алексей Паньковууд насосно станцияа ондоо тээ абаашахая задалжа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Газараа зүбөөр ашаглалга—манай гол баялиг

ТИИМЭ ГАЗАРЫЕ ЯАЖА АШАГЛАХАБ?

Гол мүрэнэй эрье зубшажа ба[…] газар ехэнхидээ хүнгэн эл[…] хурьһэтэй аад, тэрэнь шанга […]хинда үлеэгдэжэ гэмтэхээ һан[…] Энээниие хараада абан, һалх[…] ехээр үлеэдэг тээхи бургааһа[…]гыень сэбэрлэнгүй, халхабша б[…]жо үлөөхэдэ зохисотой.

Хэнэйшье мэдэһээр ехэ гол м[…]нэй эрьедэ дүтэ байдаг газар ха[…]гэбэл үерэй сагта уһанда абта[…] һанадаг гээшэ ааб даа. Тиимэ ю[…] болохогүйн тула уһанай гар[…] газарые хаража үзөөд, тэ[…] хаалта боолто хэхэ, элһэ ш[…] ехээр обоолхо ёһотой. Эдэ […] ажалда нилээд ехэ гаргаша ха[…] байһаниинь элитэ. Теэд хэһэн […]дэмы хосорхогүй, үндэр баян […]саар сүм харюулагдаха.

Тэдэ газарые ашаглаха хүд[…]ри хэн хэхэ ёһотойб? Манай […]хада, гол мүрэнэй эрье зубша[…] рэглэгдээгүй байһан газараар […] нютагуудта үйлэдбэриин упра[…]ниин «Сельхозтехникын» отде[…]дэ тусхай отрядуудые бии бол[…] бүхы хэрэгтэй техникэ зэмс[…] дүршэлтэй мэргэжэлтэдээр тэд[…] хангаха шухала. Тэдэ отрядуу[…]хыһаа ажахыда ябажа, бии б[…] газарыень элдүүрилхэ болоно. […]габэшье колхоз, совхоз бүхэн […]дынгөө бульдозертой трактор, эк[…]ваторнуудые табижа, үбэлдөө, […]бартаа тэндэ ехэхэн хүдэлмэр[…]хэ аргатай.

Хэрбээ ажахыда бии байһан […] газарые зүбөөр, аша үрэтэйгөө[…]лэжэ шадабал, ороо̄һо тарян[…] мяхан, нооһон хэды ехээр нэ[…] абтаха гээшэб. Мүн колхоз, с[…]зуудай экономикошье эрид х[…]жэ, олзо доход элбэгээр ор[…] бшуу. Тиигэһэнэй ашаар гээг[…] ажахынуудые урагшань татажа[…] рүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха арг[…]гогдохол.

А. ТКАЧЕ[…]

Улаан-Үдын үйлэдбэри[…] управлениин «8-е Март[…] колхозой түрүүлэгш[…]

Ажал бүхэн аргатай, оншотой

(Хориин аймагай Нарһатын совхозой 4-дэхи фермын түрүү хонишон Цырма Цыбиковагай хөөрөөнһөө)

Нютагтаа колхозой тогтожо, хамтын ажалда хүдэлжэ эхилхэдээ, малшан болоһон аад, мүнөө хүрэтэр тэрэ хүдэлмэридөө ябанаб. Хори гаран жэлдэ һаалишанаар ажаллаад, мүнөө табадахи жэлээ хонишоноор хүдэлжэ байнаб.

Эбэртэ бодо малда орходоо хониной харууһалга «сагаа мүртэй» гэхэ гү, али ажалынь хүнгэншэг гэжэ хэлсэдэг байгаа. Хонидые үбэл, зунгүй бэлшээридэ ябуулжа, үбһэ тэжээл багаар гаргашалдаг, түл түрэсыень хабар, дулаан болоһон хойно задагай байрада абадаг байһан үе сагта тиимэшье байжа болоо. Теэд тагалсагайнгаа халсартар хээрын саһа малтаһан туранхай хонидһоо юун өөдтэй нооһон хайшалагдадаг һэм даа, хурьгадаа садхааха жэлбэгүйгөөр хабар түрэһэн хонидой түл халтад гэбэл гарзалдаг, намартаа хурьгадынь хэнзэдэдэг һэн губ даа. Тиигэжэ хүнгэн мүрөөрнь харууһалһан хонидһоо тэд тэдһээ килограмм үлүүтэйхэн нооһо, зуун хонин бүриһөө дүшөөд, табяад хурьга абадаг үедэ хонин ажалай ашаг олзонь тон бага байгаа.

Зургаа долоон жэлэй саада тээһээ эхилжэ, манай колхоз, мүнөө Нарһатын совхозой дүрбэдэхи фермэ хонин ажалдаа ехэхэн анхарал хандуулжа, тэжээлыень һайжаруулһан, капитальна барилга түхеэрһэн, искусственна үрэжүүлгэ хэрэглэһэн имагтал үбэлдөө хонидойнгоо түл абадаг болоһон байна. Тиигэжэ шэнэ гуримаар хонишодой хүдэлдэг болоһонһоо хойшо тэдэнтэй би ажаллажа, бага сага дүйтэй, дүршэлтэй боложо байнхайб. Хайшан гэбэл хонидһоо олон хурьгадые түрүүлжэ, томо һайнаар түлжүүлхэб, илангаяа хониной түрэлгэдэ бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тушаа юу хэбэл һайн бэ гэжэ нэгэ хэды һанамжа өөрынгөө дүршэлһөө хэлэхэ дуран хүрэнэ.

ТЭМСЭЛЭЭ ҺУЛАДХАХАГҮЙ

Шэнэ түхэлөөр бэхи һайнаар, һаруул гэрэлтэйгээр баригдаһан түлигдэлэггүй шэнэ хашаа соо хурьгадые үбэл түрүүлжэ, эхэтэйнь суг байлгажа тэнжээхэ, түлжүүлхэ гэһэн заабаряар дүрбэн жэл соо хүдэлөөд байхадаа, 100 эхэ хонин бүхэнһөө 80—90 хурьга жэл бүри абааб. Тиихэдэ энэ ондо 198 хурьга түлжүүлжэ, зуун хонин бүхэндэ абажа тоолоходо, зуунһаа 98 хурьга абаһан болоноб. Тиигэжэ социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэнби, суг хүдэлһэн нүхэднишье намһаа дутуугүйгөөр хүдэлһэн байна.

Үбэл хони түрүүлхэдэ үлүү һайниинь мүнөө хэншье арсахаа болёо. Габэшье амжалтатайгаар үбэлэй түл абахын тула түхэреэн жэл соо һайнаар оролдоо, тэмсээгүй һаа, ашыень алдажа болохоор.

Зун хурьгадайнгаа ногоондо садажа, улам тэбеэржэ тобиржоо̄хиходонь, эхэтэйнь удаан ябуулангүй илгаха шухала. Манай отарын бүхы 571 хурьгад июль һарада эхэһээ һалгагдажа, тэдэнэрэй толгой бүриин амидын шэгнүүр дунда зэргээр 20 килограммһаа доошо бэшэ татаа һэн. Тиигэжэ шэнэ түлэй шэгнүүрыень дээшэлүүлхэ талааршье совхозой дирекциин үгэһэн даалгабари хүсэд дүүргэгдөө һэн.

Эхэ хонидые хурьгадһаань һалгаабал, зунай зүлгэ ногооной хүсэндэ зүндөө таргалха бэзэ гэжэ зариман һанадаг. Тиимэ бэшэ. Зунай бэлшээриин хэдышье һайн аад, зүб мүрөөр хонидые тэрэ үедэ харууһалаагүй һаа, хожомоо хохидолтой байдаг. Нажарай шүүдэртэй ногоондо үглөөгүүр эртэ хонидоо гаргажа эдеэлүүлээд, үдэрынь нэгэ хэм сагта амаруулжа, хуртуулаад, үдэшэниинь орой болотор бэлшээдэг, үдэрэй хэды дахин уһалдаг һэмди. Тиин август һарын гаратар искусственна үрэжүүлгэ эхилхэ болзор хүрэтэр бүхы эмэ хониднай таргалжа үрдиһэн байдаг. Хүсэ шадал һайтай хонид лэ ото ехэтэй, үрэжэл һайтай байдагынишье бүгэдэндэ мэдээжэ бэзэ.

Август, сентябрь һарануудта гол түлэб искусственна үрэжүүлгэ ябуулдагбди. Тиихэдээ тэрээндээ ехэ харюусалгатайгаар, нарин нягтаар хандаха хэрэгтэй. Яахадааб гэхэдэ тариян ажалшадай тарилгаяа һайнаар хэбэл үндэр ургаса абадаг гэһэншүү, хонишод зунай эдин сагта дашууранггүй хонидоо бүрил һайнаар харууһалжа, хүхэ ногооной хүсэндэ таргалуулхаһаа эхилээд, үрэжүүлгыень үдэшэ, үглөө дахижа, нарин нягтаар шалгажа хэхын тула ехэ оролдолго гаргаал һаа, хонин бүриһөө хурьга хүлеэжэ болоно. Манай отарынхид 600 хонидоо гол түлэб январь, февраль соо түрүүлжэ, хонин бүхэнһөө хурьга абажа, бүтэн бүлеэнээр түлжүүлхэ байһандаа этигэнэбди.

ХҮСЭНДӨӨ НАЙДАХА, ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭ

Совхозоймнай түсэблэлгын таһагай тодоруулһанай ёһоор манай отарын хонишод мүнөө жэлдэ хэды толгой хурьга түлжүүлжэ тушааха, хэды шэнээн нооһо хайшалха, тиихэдээ ажалай ямар түлөөһэ абаха тухай хараа түсэб, даалгабари шэнэ оной гархаһаа холо урид мэдэжэ абаһан байна. Даалгабариһаа гадуур олон хурьга түлжүүлһэнэйнгээ түлөө би Гармаева Дулматай арба-арбан хурьга нэмэлтэ түлбэри абаабди. Хонидые түрүүлгэдэ хамһалсаһан бэшэ нүхэднай дүрбэ-табан хурьгадые абаһан, тиигэжэ хамтадаа манай отарын хонишодто гушаад толгой хурьган нэмэлтэ түлбэри үгтэһэн байна. Тиихэдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм нооһо хайшалжа, түсэбөө мүн лэ үлүүлһэн байнабди.

Хойто 1964 онойнгоо түсэб зун хада искусственна үрэжүүлгын эхилхэһээ урид мэдэжэ абаа һэмди. Урдаа табигдаһан зорилгоёо иигэжэ эртээнһээ мэдээд байхадаа, бидэнэр хэдыдэ ямар юумэ хэхээ хараалдаг, хэнэйнгээ юун тухай ямар сагта харюусахыень зүбшэдэгбди.

Сугтаа хүдэлһэн хонишод Дулма Гармаева ондоо отарада ахалагшаар эльгээгдээд, би хүбүүнтээ энэ зундаа, намартаа отарынгаа хонидые харууһалааб. Мүнөө намаржаандаа ороодшье байхадаа, хонидой түрэхэ үшөө үды, урин дулаан байгаа хада нэмэлтэ хүниие эрээшьегүй, хоюулаал хүдэлжэ байнабди. Тиихын хажуугаар нэгэ буусадаа хэдэн дахин үбэлжэжэ байгаа хадаа, шадаалһаа хашаа хоройень өөһэдынгөө хүсөөр өөдэнь татаха гэжэ оролдодогбди. Хонидойнгоо хашаагай нэгэ үрөөлэй үһээ дээрэхи шоройн нимгэн байһые һая шэбхэ нэмэжэ хаябди. Хабар, зуһаландаа бууха̄һаа урид хамаг хашаагайнгаа шэбхэ арилгаад, үүдэ үрхыень хадажа хаагаад, өөһэдынгөө хүлһөөр харуулшаниие табиһамнай, мүнөө ехэл һайн байгаа. Хашаагай гонзогор һургаатшье ойроо хүртөөгүй—хүү түгэд. Дард гэмэ бэлэн сонхын нэгэ нюданшье тэһэрээгүй, буусадаа ерэхэдэ ямар амар байдаг бэ, малшад мэдэхэ байха. Теэд совхоздомнай энэнһээ урда ганса манай буусын сонхонуудые шэллэлгэдэ, хорой хотынь заһабарилгада алин тухай үлүү гаргаша хэгдэдэг байгаа гээшэб?

Богонёор хэлэхэдэ, сугтаа хүдэлжэ ябаһан хүнүүд нэгэн хамта зорилготой һэн хойноо эбтэй эетэйгээр бэе бэедээ найдалсажа, өөһэд өөһэдынгөө ажалда эзэн ёһоор хандажа хүдэлбэл, урдаа табиһан уялга зорилгынгоо дүүргэлтэдэ этигэжэ, хүсөө гамнангүй ажаллабал, заатагүй амжалта түйладаг, тиигэжэ урматай, урагшатай ябаха бүреэ баясадаг, зоригжодог даа.

ТҮЛ АБАЛГА—ЭГЭЭЛ ХАРЮУСАЛГАТАЙ ҮЕ

Шэнэ жэлээр хонид түрэжэ эхилхэ. Тэрээндэ мүнөө бэлэдхэл гол түлэб бэлэн. Хоёр хонишон нэмэжэ һаяар ерэхэнь. Хурьгадаа эхэтэйнь байлгадаг ехэ хашаа соогоо мүнөө хонидоо хонуулжа, шэбхэжүүлжэ, доро̄һоонь дулаасуулжа эхил[…] Хаамжанууд, клеткэнүүд бүри[…]гэд, хэрэгтэйл болоходонь, о[…]рын саг соо хабсаргажарх[…] Загаһанай тоһон, һайхан […] гурил, дабһан, хобоо онгосону[…]жа гэхэ мэтэнүүд бэлэдхэгдэжэ б[…]хай.

Түрэхэ хонидойнгоо шадал […] хахагүйн тула намартаа тарян[…]ли дээрэ бэлшээгээбди. Мүнөө […]нэр газаа тойроноо хожомой […] һайтай бэлшээридэ үдэрэй игаа[…]да гарадаг, үдэшэ углөөнь. На[…] нүүрһаа уһалагдана. Хони[…]гоо тэнхээ хүсэ хүд[…]гүй гэжэ ехэл оролдодог, үдэр[…] хэндэ тэрэнэй хойноһоо алаг[…] гээшэбди. Таргаар түрэһэн хо[…] түлынь өөдэргэн, эхэнь һүтэй б[…] нарай хурьгад түргөөр ехэ боло[…] Үбшэ хабшанда диилдэдэггүй б[…]

Хониной түрэлгын түлөө […] хурьгашан суудхэдээ 30—40 […] түрүүлдэг һэн, мүнөөшье […] байдал хүлеэгдэжэ байна.

Манай отарын хонишод […] «зуунһаа—зуу» гэһэн зор[…] дүүргэхын түлөө халуун тэмса[…]гээ эхиндэ байнад. Абаһан уя[…] амжалтатайгаар бэелүүлхэ б[…] гэжэ өөрынгөө, хамта хүдэлдэ[…] хэдэйнгээ зүрһөө этигэл ехээр […]дуулха байнаб.

Ц. ДУГАР[…]

бэшэжэ аба[…]

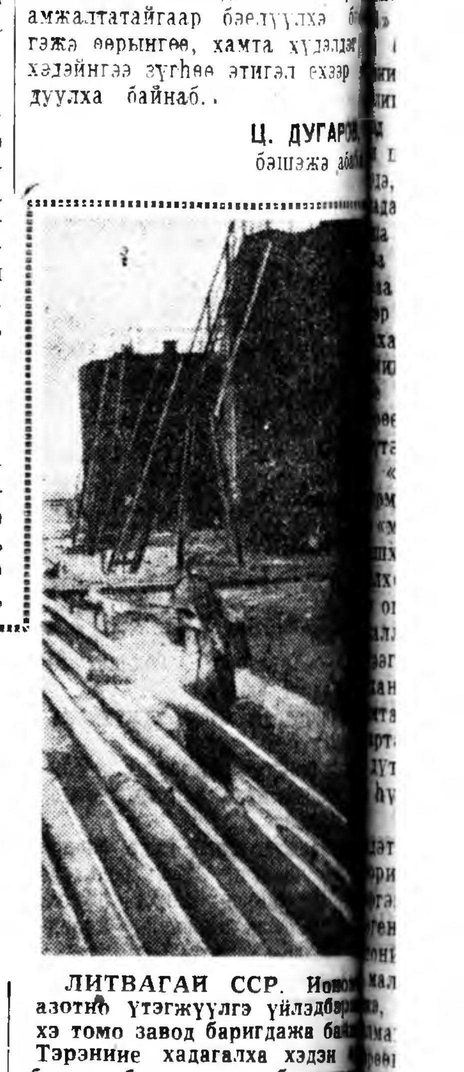

ЛИТВАГАЙ ССР. Ионо[…] азотно үтэгжүүлгэ үйлэдбэри[…]хэ томо завод баригдажа ба[…] Тэрэниие хадагалха хэдэн […] баад баазанууд баригд[…] байнхай. Аммиагай уһа хадаг[…]ха амбаарнуудые республи[…] олохон колхоз, совхозууд […]риха юм. Зураг дээрэ: ам[…]гай уһа хадагалха Паневе[…] баазын барилга харуулагд[…]

ТАСС-ай фотохронико[…]

Ехэ ашаан шэрэгдээ

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин жолоошод ашаа шэрэхэ байгша онойнгоо даабариие болзорһоонь 38 хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Иигэжэ тэдэнэр жэлэй үнгэрһэн сагай туршада арадай ажахын 1960 мянган тонно ашаа шэрэһэн байна. Тэрэнэй 311 мянган тонноонь түсэбһөө гадуур шэрэгдээ.

Хэрбээ иимэ ехэ ашаае түмэр замаар шэрээ һаа, аяар 39200 вагон гэхэ гү, али тус бүридөө 50 вагонуудһаа бүридхэгдэһэн 784 эшелон хэрэгтэй болохо һэн.

Ашаанай ехэ автомашинануудай жолоошод нүхэд Бессонов, Зельский, Рябченко, аха дүүнэр Яньконтон, Брылевтон илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр һара бүхэндэ 10—12 мянган тонно ашаа шэрэнэ гэхэ гү, али даабаряа дунда зэргээр 140—160 процентдэ хүргэнэ.

Жэлэй дүүрэтэр үшөө һара үлүүтэй саг үлэбэ. Энэ сагые һайнаар хэрэглэжэ, үшөө 1,5 һарын даабари дүүргэхэ уялга ашаа шэрэгшэд абаба.

А. Кокорин.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1963 оной ноябриин 29.

БАШКИРАЙ ХИМИГҮҮД

УФА. (ТАСС-ай корр.). Башкирай ехэ химиин предприятинуудай хэдэн мянган хүдэлмэришэд КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумдэ зорюулһан ажалай вахтада жагсана. Республикын химиин гол шухала предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд иигэжэ мэдээсэнэ.

Уфагай химиин заводой главна инженер М. Бакиров:

— Манай коллектив жэлэйнгээ социалис уялгые жэлэй эсэстэ дүүргэхэ гэжэ хараалһан аад, харин КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй нээгдэхэ үдэр хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ мянган тонно гербицидүүдые түсэбһөө гадуур гаргажа эльгээхэбди. Энэ хадаа миллион шахуу гектар тарилгын бүртаг үбһэ үгы хэхэ шадалтай.

Салаватай нефтехимиин комбинадай начальник Л. Осипенко:

— Полиэтилен гаргалгаар манай предприяти нилээд ехэ амжалта түйланхай. Жэлэй турша соо гарахаар хараалагдаһан полиэтилениие декабриин 9-дэ дүүргэхэ гэһэн уялга манай комбинадай шэнэ үйлэдбэриин коллектив абанхай.

Комбинадай барилгашад һайн һайхан хэрэгүүдээр КПСС-эй ЦК-гай Пленумые угтана. «Салаватстрой» трестын арматурщигуудай бригадир Н. Захаренко ноябрь, декабрь һарануудта халаан соогоо нэгэ хахадһаа бага бэшэ нормо дүүргэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг шэнэ цехүүдэй барилгануудые түргэдхэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Энэ үүсхэлынь үргэнөөр дэбжэгдэжэ, амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Уфагай синтетическэ спиртын заводой директор А. Петров:

— Манай завод продукци бүхы дээрэнь үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумые угтаха хүсэлэнтэй. Предприятиин шухала продукци болохо этиловэ спирт үйлэдбэрилгын арбан хоёр һарын түсэб декабриин табанда дүүргэхэбди.

В. Панкрашинай, В. Ивановой, Ю. Орловой, В. Гайворонскиин, Л. Поздняковой болон Т. Крутских гэгшэдэй халаанууд нэгэн һаналтайгаар хүдэлжэ, эдэбхи үүсхэлтэ ажалаараа шалгарна.

Синтетическэ каучук үйлэдбэрилдэг Стерлитамагай заводой директор Н. Ерёменко:

— Шанараараа натуральна каучугта эгээн дүтэ—изопреново каучугай түрүүшын продукци КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй нээгдэхэ үдэртэ үгэхэ гэжэ туршалгын үйлэдбэрилгын хүдэлмэришэд уялга абаа.

Уфа, Стерлитамаг, Салават городуудай химиин предприятинууд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй урдахи үдэрнүүдтэ шэнэ амжалтануудые түйлана.

...ТАЖ

Ехэ бүлын солото эхэ

...энхэргэн сэдьхэл мүнхэ ...гэрэл мэтэ урин дулаан ...дулаасуулжал байдаг ...Үхибүүдэйнгээ «гаизагада, хүлынь дүрөөдэ» ...ее гадна, ашанараа то...лсохо саг орожо ерэдэг...даа.

...н Адраевтанайда ошохо... хоёр багахан хүбүүн ба...ёр гүйлдэжэ ябаба. Эхэ-...Долгор Мункуевнагай од...ригтонь энээхэн аша ба...нь дүү юм. Теэд, яахаб, басагаханай эхэнь дам ...е эхэдэ эльгээгээ ха юм. «хүгшэн» эжы (Долгор ...вна Ардаева миил 47 на...рэжэ ядажа ябана) абын...шалаад, гэртээ бусаха хүн ...

...ргуулиин шабинарай дэб...багахан хуудаhан дээрэ ...й нэрэ обог бэшээтэй ...Энэмнай — Санагын дунда ...иин багша Татьяна Сан...Ардаевагай гэр бүлынхи...ложо бэшэhэн список гээ...

...онь-Санжа Шагдурович — ...ер гээд хэлсэнэ. Хэдышье ...аа, колхоздоо хүдэлмэри...утажа байхада, коммунист ...лаа Санжа Шагдурович ...ээ мяханай мал хара...оhон байна. Колхозой ...э хэдыхэн модоной газар...ирэй голой зүүн бэедэ ...-геройн бүлэ түбхинэн...дэлжэ байдаг. Эдэнэрэй ...э 140 мал — буруу, хаша...бии юм. Эхэ орондоо тар...а үгэхын тула ахамад ...н оролдожо байнхай. ...нь мал бүхэн дунда зэр...0—800 граммаар нэмэнэ. ...бүлын ехэ хүбүүниинь, ...сагадайнь нэгэн — Мария ...гэр бүлэтэй, дүрбэн үхи... юм. Хоёр ехэ үхибүүдэйнь ...эй хамталхада, энэ ехэ ...ид 20 гаран хүн болоно.

...ахи Татьяна басаганиинь ...ондо Доржи Банзаровай ...этэ Улаан-Үдын багшана...ститудай физико-математи...акультет дүүргээд, түрэл ...аа — Санагынгаа дунда ...лида ажаллажа байдаг ...и зураг).

Үшөө хоёр басагадынь Дора **(3-дахи зураг, зүүн гарhаа)** Татьяна эгэшынгээ замаар ябана. Галя басаганиинь педучилищиин 3-дахи курсада hуража байна. Эдэ гурбан эгэшэ дүүнэрэй сэдьхэл зоригые багшын ажал татадаг байба ха юм даа. hайшаалтай. Шэнэ хүнүүдые — коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлэн болбосоруулсаха мэргэжэлhээ нангин юун байха бэлэй!

Нэгэдэхи зураг дээрэнь Эхэ-герой Долгор Мункуевна Ардаева хашаратуудые эдеэлүүлжэ байна.

Бүлын бусад гэшүүд тухай дурдаха болоо hаа, хэдэн басагадынь hуража байдаг. Зоригто хүбүүниинь хүгшэн эжытээ хани нүхэд болонхой, үшөө харууhанhаа гараадүй ябажа байна.

С. Балдуевай фото.

Поэт Алексей Бадаевай „Харюусалга" гэжэ шүлэгүүдэй согсолбори Буряадай номой хэблэл ерэхэ жэлэй эхеэр хэблэн гаргахаар хараална. Мүнөө үеын хүн тухай, тэрэнэй гайхамшаг ажал хэрэгүүд тухай шүлэгүүд энэ ном соо оруулагдаха. Тэдэ шүлэгүүдэй зариманиинь эндэ толилогдобо.

Шэнэ шүлэгүүдhээ

Алексей БАДАЕВ.

Үгэнүүдээ хүнүүдтэ зорюулнаб!

Баргажан, Сэлэнгэ, Зэдээр,
Бэлшээриин hайнда
таргалшанхай
Буряадайм зэрлиг морид
мэтээр,
Буряад үгэнүүд тарашанхай.
Шүлэгшэшье hаа, адуушан
хаяаб?

Шүдэрлэхэ аалши үгэ
бүхэнние —
Дошхон мориндол, забдахал
хайрахаяа.
Ошоходонь гүйжэ, хүсэхэгүйш
тэрэнние.
Эсэhэн хүнүүдэй
Элдэб зүүдэ харатар,
Эрэ тахяануудай
Эгтээ нойрмогоор хашхартар,
Нуугада hууhан ангуушан мэтэ.
Нэтэршооб.
Сэбэр саарhа гэтэн.
Хэрэгтэй үгэеэ бэдэржэ
сухэрхэш.
Хэзээ тэрэнээ, мориндол,
ургалтараа.
Хэзээ барижа, мориндол,
хазаарлатараа
Хүлэрөөгүйгөө хүлэрхэш.
Зүдхэлсэг гэжэ бусад
үгэнүүдтэй
Зэргэлүүлхэш үгэеэ шүлэгэй
мүртэй.
Мүр бүхэн зүдхэлсэг лэ
бадагые,
Мүн бадагууд — бүхы шүлэгые!

Үгэнүүдни түрэл, дүтэ юм
намда —
Үхибүүдтэл, hургааб тэдэнээ
Үнинэй замда.
Үгэнүүдни үлеэгдэнхэй
Үе сагай hалхяар.
Үгэнүүдни дүүргэгдэнхэй
Үе сагай удхаар.
Тэдэнээ, сэрэгшэдтэл,
Хойно хойноhоонь hубарюулаад.
Коммунизм баригшадай зэргэдэ
Командирай эрхээр оруулааб.
Тан тээшэ, о, хүнүүд,
Табилуулнал үгэнүүд-моридни,
Таха-рифмээрээ табаран.
Үгтан тэдэниием, о, хүнүүд,
Дулаахан гэрнүүдтээ, сээжэдээ
Дулаасуулыт даа баран!

**

Үнинэй хонишодой,
Үринэр, бидэ, барандаа
Баhал уймарнууд
Байгаа hэмди багадаа:
Үхидые гасаалхаш,
Үүсхэхэш дэмы зүрилдөө.
Абанарhаа тиигээд лэ
Адиста яhала хүртэгдөө.

Үгышье hаа наадандаа
Үлүүсэ ехээр hогтон,
Харин, марта даа
Хонид тухайгаа огто:
Тэрэ hамбаанда
Тэдэш харганаанда орон,
Байхад лэ уухилалдан,
Бүгшэм халуунhаа хорон.
Шаргал харганаан.
Шадамар парикмахер шэнгеэр,
Хадхуур-hамаараа
Хонидые hамнажа мэгдээхэ.

Хэhэн ажалайнгаа
Хүлhыень тэдэнhээ нэхэнгээ
Хадхууртаа ноohо
Хэhэг хэhэгээр үлдээхэ...

Аймшагтай шэрүүн
Ажабайдалай харганаан.
Толгойгоо гунхуулангүй
Тэрээн дундуур шурганаб.

Хямдахан бэшэ даа
Хүлеэгшэ намайе аян зам —
Алхалха бүридэм
Алгадгүй нэмэнэ гарзам.
Шорлоно Саг,
Шорлоно хадхууртаа жэлнүүдыем,
Бухгалтер мэтээр,
Бүридхэнэ дебет, кредидыем.
Нэгэтэ тэрэшни
Наhанайм баланс гаргаха...
Үригүйгөөр Газартаа
Үлэhэйб гэжэ хүсэнэ хаб.

Наран тээшэ

Унтажа садаhан нялхадал,
Улаа ягаахан хасартай,
Түрэдэ налайhан абгайдал,
Түб түхэреэхэн шарайтай,
Алтан наран
(Хэдыдэхеэ гарааб!)
Аргаахан мандажа байтараа
Үндэрые эмээллээд гэб гэнтэ
Үзэгдэбэл тогтошоhон мэтэ.
Болзоргүйгөөр намтай ушараад,
Бодолгото болобо гү ехэтэ?

Агшан зуура, хүлэгтэл,
Хүсэл бодолоо эмээллээд би
Наран тээшэ ракетээр
Ннидэжэ хилээлби.
Юундэб гэхэдэ, байгаали
Юртэмсэ дэлхэй дээр
hаруул өөдэ эрмэлзэдэгээр
hургаhан байгаа лэ.
Бугааг Наран тэнгэридэ,
Бурхандал, холоор үзэгдэнэ.
Галактикын конвертын тэгэндэ
Гаhар тамгашуу дэгдэнэ.
Задарюун тэрэ конверт соо
Замбуулинай нюуса хээтэй гү?

Газарай нэгэ үрн бэедэ
Тамгыень эмдэхэ гээтэй гү?

Аян замыем гэрэлтүүлэгшэ
Алтан Наран
Ажабайдалай мана үүлэ
Дэгдэтэр шаран,
Бурьялна, бусална үргэлжэ,
Даллаhан шэнги нигэжэ:
«О, Хүн, ши шамдан
Одоо ерыш намда.
Ойлгожо минии захяа
Олыш намhаа эхи захаяа!»

Харин мүнөө нихэдээ
Хани нүхэдтэл,
энеэбхилэлсэнэбди.
Сухэришэгүйгөөр бэе бэедээ
Сэхэхэн дүтэлнэбди.

Шаргал эрбээхэйдэл, түргэн
Шатахаяа мэдэбэшье дүрд гэн,
Элшэ-жадаарнь сүмэлэгдэнхэн,
Эжэгүй хосоролдо
шинидхэгдэнхэй,
Үзэлдөө шунаhан эрдэмтэн
шэнги,
Наран тээшэ дүүлингиб.

Мэдэнэб, эгээл тэрэ үедэ
Мэндэ амгалан дэлхэйдэ
Халта дулаа орохол даа.
Тэрэ ушарые үнэхөөрөө
Телескопууд хэр
Тэмдэглэхэб...
Харин хүнүүд лэ зүрхөөрөө
Хэлсээгүй
мэдэрхэл.

Али үгышье hаа хүнүүдтэ
Замбуулинай нюуса таахам гү?

Түрүү арга — ажахы бүхэндэ

...Ү ЕХЭЭР hААХА АРГАНУУДАЙ НЭГЭН

...л буйлуулдаг цех. До...роhон айлшад даб дээрэ ...ээд абана. Цехэй дунда ...түхэлэй запарник тодхоо...лоо ажахынуудта иимэ ...к хуушаржа, үни хаяг...м. Харин эндэ тэрэнь хэ...hээр. «Искра» колхоз ...үгырш өө гээшэ гү? Тэ...йлуулдаг шэнэ түхэлэй ...», «КВ-200» мэтын за...абажа, цехтээ табихаяа ...и. Шэнэ цех барихаяа яа...эжэ hанаhан хүнүүд бии ...

... нэгэ хажууда томо мо...рсаг. Гайхалтай юумэ...ты! Гартаа hүхэ барижа ... хүн энээниие уралха ...эрэнhээ байтагай бүри ...таамжа ехэтэй хайрсаг ...э амархан.

...агай амhар дээрэ силос ... машина. Баhал гайхал...жахы бүхэндэ иимэ зоо...г ха юм. Надеинэй фер...дагтал томо модон хайр...hаалиин фермэнүүдтэ ...э юун болооб?!

...ние хэншье хэрэгсээнэ...ал энэ ушарhаа Улаан...равлени колхоз, совхо...аа зоотехнигүүдые, ин...дые, hаалиин фермэ...рые асаржа, эндэхи ... колхоздо түхеэрэгдэhэн ...уйлуулдаг цехэй ажал...лсуулба.

...н гурбадахи фермэдэ ...амарханаар бүтээгдээд ...цехые хараба. Сэхыень ... эндэхидэй ажал хэрэг...мараар хандажа байда...урэ ха юм. Тэдэнэр мал ...ашатай юумэ хэжэ, ша...ехэ продукци — hү, мя...абахые оролдоо гээшэл. ... юумэнэй үгы hаа, уп... ажахынуудhаа эндэ ...хүн үзэгдэхэгүй hэн. ...шье, зарим ажахынуу...лбэрилэгшэдтэй хөөрэл...үгэгты, тэжээл», «үгэг...дэмнай механизмуу...унгэ зөөреэр тэдхэгты» ...аралдадаг. Зүгөөр «Иск...зой хүтэлбэрилэгшэд ...то hанаагүй, шадал соо...жа, иимэ түhатай юу...ээ. Эдэнэртэ ехэ hүн, ...хэрэгтэй ха юм. Тиихэ... еэhэдынгөө харюусал...агүй. Юуб гэхэдэ, го...а байдаг тула ажал...-албэгээр үгэхэ хэрэг...

...йшье, харюусалгатай...ято урдаа табижа колхо...элтэд — зоотехник Яков ...вич Трифонов, меха...д Селиверстович Три...даа тэжээл буйлуулан ...фермынгээ үбhэ тэжээ...а гэhэниинь элитэ. ...шье, «Искра» колхоз ...бhэ тэжээлэйнгээ арай...роцентые бэлэдхээ юм. ...лдонойхиhоо 6 мянган ... бага. Силос баhал ба...эгдээ.

...са hолоомонhоо ямар ...абтаха болоноб? Энэ ...ндошье тиимэ байдал...да орожо үзөө hэн. Малда үгтэhэн hолоомоной хахадhаа үлүүнь гэшхэгдэжэ hаладаг, буйлуулагдаагүй гордогор hолоомые малшье эдижэ үгэдэггүй байгаа. Хэрбээ «Искра» колхозойхидой hолоомо буйлуулдаг болоогүй hаа, мүнөө жэлдэшье тэрэ ушар баhал үзэгдэхэ hэн.

Эндэ хэрэглэгдэжэ байhан аргые управлениингээ колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлхын тула главна зоотехник нүхэр Черниговский, механик Астраханцев, главна ветврач Махальский гэгшэд «Искра» колхоздо ерээ.

Түрүүн hаалиин гурбадахи фермэдэ семинар үнгэргэгдэбэ. Сугларагшадай эндэ ерэхэдэ, тэжээл буйлуулдаг кухни соо hолоомон асарагдаа. Тэрэ дороо хэршэгдээд, томо хайрсаг соо хэгдэбэ. Тиигээд хэршэгдэhэн hолоомонтой капустын набшаhан холигдоно. Тэрэнэй хүдхагдаhанай удаа халуун уhан хэгдэнэ. Тиигээд хажуудань байhан запарнигhаа уурал оруулагдана. Тиигэжэ бэлдэгдэhэн hолоомые hаалиин үнеэд амтархан эдинэ.

hолоомон гансашье капустын набшаhатай холигдоно бэшэ, мүн избёосхотой холигдодог. Долоон центнер хахад багтаамжатай хайрсаг соонь баhал эды тухай избёосхын шэнгэн холисо хэгдэжэ хүдхагдадаг юм. Ондоогоор хэлэбэл: нэгэ центнер уhанда гурбан килограмм шатаагдаагүй, үгышье hаа 6 килограмм шатаагдаhан избёосхо, гурбан килограмм дабhан ороно. Эдэ зүйлнүүд халуун уhанда аминдаа хайлуулагдадаг. Тэрэнь хайрсаг соо хэгдэхэдээ hайса шүүгдэдэг юм. Избёосхын шулуун, элдэб хэрэггүй үлэгдэлнүүд буйлуулагдаhан тэжээл соо орохогүйнь шухала.

Фермынхид жэжэ болгогдоhон hолоомоёо хайрсаг соо хэхэдээ, 30—40 сантиметр зузаан болохо хирэдэнь избёосхотой уhаар уhалжа байдаг. Хайрсагай дүүрэhэнэй хойно тэрээн соонь халуун уурал оруулаад, гурбан часай туршада хабхагтайгаар байлгана. Иигэжэ буйлуулагдаhан hолоомые үнеэд амтархан эдидэг юм.

Үшөө ямар туршалга хэгдэнэб гэбэл, hолоомон хэршэгдэhэн силостэй холигдожо, буйлуулагдана. Иигэжэ бэлдэхэдэ, 10 центнер силос 6 центнер хэршэгдэhэн hолоомотой холигдодог юм. Тэрэнь гурбан часай туршада бэшэ, харин нэгэ часай болзорто ууралаар дэбтээгдэнэ. Хэрбээ избёосхотой hолоомые удаан саг соо байлгажа буйлуулхада, каротинайнь зарим хуби үгы болошодог. Тиигэжэ тэжээлэй шанар муудуулхагүйн тула избёосхологдоhон hолоомондо силос холилсохо гэжэ мэргэжэлтэд дурадхаба. Тиихэдэ шанарынь бүри hайжарха болоно. Яахадааб гэбэл: миил hолоомоной нэгэ килограммынь шанарайнгаа талаар 022 тэжээлэй единицэдэ тоологдодог. Харин тиимээр буйлуулагдаhан hолоомон 044 тэжээлэй единицэтэй болоно.

Мүнөө тус фермынхид үнеэн бүридөө сүүдхын 15 килограмм силос гаргашална. Тэрэнэйнь 10 килограмм hолоомотой буйлуулагдадаг, үлөөшэнь тэрэ хэбээрээ үнеэдтэ эдюулэгдэдэг юм.

Иимэ арга хэрэглэдэг болоhоор «Искра» колхоз ямар амжалта туйлааб? Колхозой 3-дахи фермэдэ ноябрь hарын хоёрдохи арбан хоногто hолоомо буйлуулагдажа эхилээ. Энээнhээ хойшо фермэ дээрэ hаагдадаг hүн 100 гаран литрээр дээшэлээ. Энээнhээ гадна, тус колхоз үбhэ тэжээлээ ниилээд алмаха болоно.

Мүн эндэхи hаалиин үнеэдтэ мочевинэ үгтэнэ. Тэрэнь тэжээлые протеин ехэтэй болгоно. Мүн ондоо шэнэ юун хэрэглэгдэнэб гэхэдэ, тугалнуудта hүн искусственна аргаар бэлэдхэгдэжэ уулгагдадаг. Энэнь колхозой тугалнуудта гаргашалагдадаг hүнилээд алмана. Хэрбээ урдань нэгэ тугалда 270 килограмм тоhолиг hүн уулгагдадаг hаа, мүнөө тэрэнь 70 килограммаар хороогдоо. Тиигэжэ тус колхоз гүрэндөө ехэ hү худалдаха аргатай болобо. Искусственна аргаар бэлэдхэгдэhэн hүн гансашье тугалнуудта бэшэ, мүн хурьгадта, поршоонхонуудта уулгажа болохо байна.

«Искра» колхоздо ерэгшэд hайшаалтай юумэнүүдые хаража бусаба. Тэдэнэр ажахынуудайнгаа фермэнүүдтэ хараhан, үзэhэнөө нэбтэрүүлхэшье байха.

В. Алешина,
манай корр.

ЗҮҮН САЯАНАЙ ХОРМОЙДО

АДУУШАН Н. СОТНИКОВ

«Восточные Саяны» колхозой гэшүүн Н. Сотников адуушанаар үнинэй ажаллажа байдаг. Ниитынгээ адуун hүрэгые олошоруулхын тулада оролдолго гарган ажаллана.

Нёдондо hүрэг соонь 42 гүүн бии байhан. Тэдэнь hайнаар харууhалагдажа, 42 унаган абтажа, түлжүүлэгдээ. Нүхэр Сотников адуугаа жэлэй дүрбэн сагта hайн бэлшээридэ ябуулна.

ХҮНДЭТЭЙ ПОЧТАЛЬОН

Хорло Шангинова арбан зургаан жэлэй туршада почтальоноор хүдэлнэ. hүүлэй жэлнүүдтэ бүри эдэбхитэйгээр ажалладаг болоо. Нютагайнгаа айл бүхэниие газетэ, журналнуудтай болгохые оролдоно.

ТҮМЭР ХҮЛЭГЭЙ ЖОЛООШОН

Колхозой тракторист Владимир Шакталаев энэ жэлдэ трактораа бүтээсэтэйгээр ашаглажа, 1200 гектар зөөлэн хахалалга хэбэ.

С. Ардуев.

Түнхэн.

Югославиин арадуудай национальна hайндэр

1943 оной ноябриин 29-нэй үдэр югослав арадай түүхэдэ тоолотомо одон шэнгеэр ороhон байна. Фашизмда эсэргүүсэн. Югославиие сүлөөлхэ арадай суглаанай хоёрдохи сесси боложо, шэнэ түрэниие байгуулха үндэhэ hуури табигдаа hэн. Хаанта хархис засагые эсэслэн усадхаха тухай деклараци хоёр жэл үнгэрөөд байхада, мүн лэ энэ үдэр Белградта учредительнэ суглаан дээрэ баталан абтаа hэн. Орон федеративна арадай республика гэжэ соносхогдоhон байгаа. Национальна болон социальна сүлөөрэлгынгөө түлөө Югославиин патриодуудай хэhэн баатарлиг тэмсэл түүхэтэ илалтаар дүүрэhэн байха юм. Энэ тэмсэлые коммунис парти эмхидхэдэг, зоригжуулдаг байгаа.

Гэгээн гэрэлтэ ерээдүйнгөө түлөө югослав арадай эрхим хүбүүд, басагад шуhаяа адхаруулhан, ами наhаяашье зорюулhан байха юм. Нэгэ миллион долоон зуу мянган хүн — хүн зонойнь арба үлүүтэй процентнь эзэмдэлгын болон арадай-сүлөөрэлтын дайн байлдаанай үедэ наhа бараа. «Фашис эзэмдэгшэдтэ эсэргүү байлдаануудай үедэ Югославиин арадууд нүхэр Тито түрүүтэй коммунис партиингаа хүтэлбэреэр үзэгдөө дуулдаагүй ехэ эрэлхэг зориг гаргаа, гитлеровскэ Германиие бута сохихо хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри оруулаа», гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ hэн.

Национальна болон социальна талаараа сүлөөрхэ найдабарияа югославууд хадаа фашизмда эсэргүүсэн совет арадай хэжэ байhан баатарлиг тэмсэлтэй таhаршагүйгөөр холбодог байгаа. Советүүдэй орон илагдашагүй, саг зуура урагшагүйдөөшье hаа, Улаан Арми гитлеровскэ сэрэгүүдые бута сохихо, маанадта туhалха гэжэ батаар этигэлтэ югославуудые зоригжуулдаг байгаа. Тэдэнэр эндүүрээгүй!

Эрхэ сүлөөгэй бэеэ даанхай байдалай түлөө, шэнэ ажабайдалай түлөө югослав арадай хэдэг эрэлхэг зоригто тэмсэлые СССР шууд сэхээр дэмжэдэг байhан юм. Манай Эхэ ороной газар дээрэhээ гитлеровскэ сэрэгүүдэй намнагдаhанай hүүлээр Улаан Армиин сэрэгүүд Югославиие сүлөөлэлгэдэ сэхэ хабаадалсадаг болоо hэн. «Советскэ Союзгүйгөөр фашис эзэмдэгшэдые илаха аргагүй, Югославиие сүлөөлхэ аргагүй, шэнэ Югославиие байгуулха аргагүй байгаа» гээд тус туhаламжын удха шанарта сэгнэлтэ үгэхэдөө Иосип Броз Тито хэлээ hэн.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ хамтынгаа дайсанда эсэргүүсэн хамтаараа хэhэн тэмсэлынь манай оронуудай арадуудай олон зуун жэлэй заншалта хани барисаае улам ехээр бэхижүүлээ.

Югославида социалис революциин илаhанай ашаар помещигүүд, капиталистнуудай засаг усадхагдаа. Энэ засагые хүдэлмэришэн анги, ажалша таряашад гартаа абаа. Югославиин коммунис парти орон доторoo гансахан лэ хүтэлбэрилхы парти болоhон юм.

Арадай засаг социально-политическэ гүнзэгы ехэ шэнэдхэлгэ хээ: үйлэдбэриин томо хэрэгсэлнүүдэй үмсын мэдэлдэ байлга усадхагдаа, ороной экономикын гол шухала hалбаринууд гүрэнэй мэдэлдэ абтанхай. Югослави социалис байгуулалтын замда батаар ороо.

Югославиин экономико хүгжөөлгэдэ арадай засагай тогтоhонhоо хойшо горитой амжалтанууд туйлагдаhан байна. Промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээн үнгэрэгшэ дайнай урда тээхи үеынхитэй сасуулбал таба үлүүтэй дахин нэмээ. Югослави гээгдэнги, аграрна орон байhанаа индустриально-аграрна орон болоо. Дайнай урда тээ национальна олзо доходой 19—25 процентнь промышленностьhаа ородог байгаа hаа, мүнөө табин процентнь ороно.

Энэ оной апрельдэ ороной шэнэ Конституци баталан абтаа. Энэ хадаа арадуудайнь ажабайдалдахи шухала ушар болоно. Югослави Социалис Федеративна Республика гэжэ нэрлэгдэдэг болоо. Энэ нэрэньшье гүрэнэй ямар шэнжэтэй байhыень бүри элеэр харуулна. Шэнэ Конституци ажалшадай туйлалтануудые хуулита ёhоор батадхажа үгөө. Тиихэтэй хамта гүрэниие саашадань хүгжөөхэ программын зарим зүйлнүүд Конституци соо найруулан хэлэгдэнхэй. Тус Конституцяар тогтоогдоhон ниитэ-политическэ харилсаанууд, тэрэнэй түхэл маягууд социалис общество саашадань хүгжөөхэ эрхэ байдал үргэдхэлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй, «Хүн бүхэндэ шадабариин зэргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжын зэргээр» гэhэн коммунизмын гол ёhо бэелүүлжэ шадахаар олониитын тиимэ харилсаа байгуулха зорилготой.

Шэнэ ажабайдал зохёолгодоо югослав аха дүүнэрэй туйлаhан амжалтануудаар совет хүнүүд үнэн зүрхэнhөө баясана. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй Югославида, СФРЮ-гэй президент И. Б. Титын Советскэ Союзда hаяхан айлшаар ерээн ушар совет-югославска бүхы талын, хани ёhоной харилсаа саашадаа гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ хэрэгтэ, эб найрамдалые болон социализмые бэехижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри болоhон байна.

Советско-югославска экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэнэ. Ерэхэ жэлдэ хоёр орон 220 миллион шахуу долларой эд бараа андалдан абалсаха. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 50 процентээр ехэ.

Научно-техническэ харилсаа холбооной талаар советско-югославска комиссиин арбадахи сесси hаяхан Белградта боложо, хүдэлмэреэ амжалтатайгаар дүүргээ. Иимэ харилсаа холбоон улам бүри hайжаржа байнхай.

Советско-югославска экономическа харилсаанай үрэ ехэтэйгээр хүгжэлгэhөө уламжалан, манай гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаанда шэнэ, бүри дээдэ түхэлэй түхэл маяг хэрэглэхэ шухала болоно. Энэ жэлдэ бүлэг совет мэргэжэлтэд Югослави ошоо, югослав мэргэжэлтэд Советскэ Союзда ерээ. Промышленностиин хэдэ хэдэн hалбариин, тусхайлбал, машина бүтээлгын талаар али алиндаа ашагтай туhатайгаар тусхай мэргэжэлдэ болон хамжажа үйлэдбэрилгэдэ дамжан орохо ехэ арга боломжо СССР-тэ, мүн СФРЮ-дэ бии гэжэ тэдэнэй тобшолол хээ.

Манай соёл культурын болон научна холбоо барисаан жэл ерэхэ тудам улам үргэлжэжэ, олон янзын боложо байнхай. Уласхоорондын асуудалнуудай талаар советско-югославска харилсаа холбоон улам гүнзэгыржэ байдаг. Гадаадын политическэ олонхи асуудалнуудаар СССР Югослави хоёрой хараа бодол аб адли гэжэ тэмдэглэхэдэ аятай байна. Эб найрамдатай, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын, бүхы түхэл янзын ядерна туршалгануудые болюулхын, ядерна зэбсэггүй зононуудые байгуулхын, бүү зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хүсэдөөр хураахын, колониализмые эсэслэн усадхахын, Германиин асуудал демократическа ёhоор амгаланаар гүримшүүлхын түлөө тэмсэл гэхэ зэргын мүнөө үеын иимэ шухалын шухала асуудалнуудаар хамтадаа тэмсэл хэдэг байнабди.

Советскэ Союзай болон Югославиин хоорондо хани барисаанай, али бүхы талынь харилсаа холбооной бэхижэн хүгжэжэ байhан ушар манай арадуудай аша туhада, эб найрамдалай болон социализмын аша туhада тааралдана.

Национальна hайндэрөөрнь — республикын үдэрөөрнь дашарамдуулан, югослав аха дүүнэрээ совет хүнүүд халуунаар амаршална, социализм байгуулгада шэнэ амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсэнэ.

Д. Севьян.

ЮГОСЛАВИИН СОЦИАЛИС ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА. Белград жэл ерэхэ тудам гоё hайхан болоно. Югославиин ниислэл ехэ боло болоhоор Сава мүрэнэй зүүн эрьедэ гараа. Эндэ 250 мянган хүнэй hууха Шэнэ Белград баригдажа байнхай. 1968 он хүрэтэр эндэ шэнэ городой хахадынь баригдаха байна. 25.000 байра, 10 hургуули, 7 хүүгэдэй саад хэдэн ресторан болон паркнууд эндэ бии болгогдохо юм. Мүнөө Шэнэ Белградта 55.000 хүн зон ажаhууна. Зураг дээрэ: Шэнэ Белградай кварталнуудай нэгэн.

ТАНЮГ-ай — ТАСС-ай фото.

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД МАНАЙДА

Бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоhон Чехословакиин аяншалагшад Иржи Ганзелка, Мирослав Зикмунд гэгшэд үргэн Буряад ороноймнай амжалта, туйлалтануудтай танилсажа эхилбэ. Уржадэр хүндэтэ айлшад Улаан-Үдын мяха-консервын комбинатай хүдэлмэришэдтэй уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдэһэн байна. Комбинадай директор А. С. Горобец Чехословакиин аяншад-журналистнуудта комбинадайнгаа ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ һонирхуулаа. Эдэнэр комбинадай бүхы цехүүдээр ябажа хараһан, танилсаһан байна.

—Манай завод жэлдээ 90—95 сортын колбаса үйлэдбэрилдэг,—гэжэ колбасна заводой технолог В. Ф. Волков хэлээд, тэдэнэй амта үзэхыень айлшадаа столдо урина.

— Бидэнэр урдань Советскэ Союзда дүрбэ удаа ерэжэ, Москва, Ленинград, Ереван хотонуудаар ябаһан байнабди. Тиихэдээ нимэ аятайханаар бэлэдхэһэн сосискануудые амталаагүй байгаалди. Сосиска яагаад бэлэдхэхэ тухай нюуса Чехословакида мэдээжэ. Теэд танай залуу коллектив манай уг заншалта эдеэнһээ дутуугүй һайн продукци гаргадаг байна,—гэжэ врач Иозеф Коринта баяр баясхалантайгаар хөөрэбэ.

Эсэшэ сусашагүй, зориг эрмэлзэлгэ ехэтэй эдэ аяншалагшад 16 жэлэй туршада Урда Америкын болон Азиин олон оронуудаар ябаһан домогтой. Эдэнэрэй аян замда абахадаа суглуулһан һонирхолтой материалнууд «Африка грез действительности», «Там, за рекой—Аргентина», «Через Кордильеры», «К охотникам за черепами», «Перевернутый полумесяц» гэһэн номууд ород, словак, польшо, венгер, англи, немец хэлэн дээрэ оршуулагдажа гаранхай.

Чехословакиин журналистнууд ... манай республикын Бабушкин городой ажалшадтай танилсаад, саашадаа аян замаа үргэлжэлүүлхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа). 1. Иржи Ганзелка Иозеф Коринта хоёр. 2. Иржи Ганзелка номойнгоо шэнэ кадр буулгажа байна.

В. Зоркиной фототекст.

Шэнэ совхозой барилга

Сутайда шэнээр байгуулагдаһан совхозой хүдэлмэришэд (Мухар-Шэбэр) байра байдалаа түбхинүүлжэ эхилбэ. Малые шахан таргалуулхэ ажалтай болоһон энэ совхозой малшад, хонишод гүрэндөө тарган мяха тушаахые оролдоно. Үбэл, зунгүй хээрэ мал адуулагшадаа уни бутарма дулаан байратай болгохын тула совхозой модошо дархашуул өөһэдынгөө хубитые оруулжа байдаг. Жэшээнь, буурал сагаан толгойтой болоһон модошо дархашуул Дагбадоржи Дабаев, Радна Доржиев, Бальжий Дабаев гэгшэд эдэбхи үүсхэлтэ ажалаараа суурхана. Эдэнэр һүүлэй үедэ олон гэр байрануудые барижа ашаглалгада оруулхаһаа гадна, тарянай ехэ склад барижа эхилээ. Мүн барилгашадай бусад дархашуул хоёр-хоёр байратай дүрбэн ехэ гэрэй барилга хэжэ эхилбэ. Мүнөө эдэнэр хоёрдохи, гурбадахи гэрэйнгээ барилга хэжэ ороһоор үнихэнэй.

— Шэнээр барижа эхилһэн эдэ гэрнүүдээ декабрь һарын арбаадаар дууһажа үгэхөөр шармайн оролдожо байнхайбди,—гэжэ дархашуулай бригадир И. Бурков хөөрэнэ.

Э. Очиржапов.

Долоон хоногой туршада

Волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Эндэ городоймнай спортын бүлгэмэй шамбайшуул долоон хоногой туршада хоорондоо тулалдаа. «Буревестник», «Спартак», «Байкал» бүлгэмүүдэй спортсменүүд бэрхээр наадажа, уулзалга бүхэндэ һайн үрэ дүн туйладаг байба. «Буревестник» бүлгэмэй басагадай команда мүрысөөнэй түрүүшын хоёр үдэр «Спартак» бүлгэмэйхидые 3:0 тоотойгоор шүүгээшье һаа, «Байкал» бүлгэмэйхидтэ 1:3 тоотойгоор шүүгдэшэһэн юм. Тиихэдэ «Буревестнигэй» хоёрдохи командын басагад «Спартагайхидые» 3:1, «Байкал» командые 3:2 тоотойгоор шүүжэрхёо. Тингэжэ «Буревестнигэй» хоёр команда хоорондоо наадаха болоһон. Эдэнэрнай түгэсхэлэй мүрысөөнэй үдэр хоорондоо наадажа, олон зониие һонирхуулаа. Түрүүшын уулзалгада хоёрдохи командынхид шадамараар наадажа, үстэнөө 15:9 тоотойгоор шүүбэ. Теэд эдэнэр удаадахи—хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи уулзалгануудта бирагүйдэжэ, 15:8, 15:13, 15:10 гэһэн тоотойгоор нэгэдэхи командынхидынь шүүһэн байгаа. Тингэжэ эдэнэр республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые «Буревестнигэй» хоёрдохи, «Байкал» бүлгэмэй басагад эзэлээ.

Эрэшүүлэй дунда болоһон мүрысөөндэ «Буревестник», «Байкал», «Спартак», «Молот» бүлгэмүүдэй спортсменүүдэй дунда һонирхолтой, гоё һайхан наадан болобо. Эндэ «Байкал», «Буревестник» бүлгэмэйхид һайн амжалта туйлаһан байгаа. Теэд «Буревестник» бүлгэмэйхид нүгөөдүүлдээ орходоо нэгэ удаа шүүгдэһэн байжа, хоёрдохи һуури эзэлхэ болоно. «Байкал» бүлгэмэй эрэшүүлэй команда эндэ дахинаа шалгаржа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэ. Гурбадахи һуурине «Спартак» бүлгэмэйхид эзэлээ.

Н. Иванов.

Загаһашаднай эдэ үдэрнүүдт...

Байгал далаймнай дошхон долгёороо эбхэрэн, эрид үндэр эрье байсаяа альгадан сагаалхина. Тиихэдэ зэргэлээшэ нуур сөөрэмүүдынь үни хада сэгээн хүхэ мүльһөөр хушагдашоод, тэрээн дороһоо загаһа барилга түлэг дундаа. Гэбэшье урин дулаан намар болоһон дээрэһээ мүнөө жэл мүльһэн дороһоо загаһа барилга урдынхиһаа арбаад хоногоор хожомдожо эхилһэн байна. Тиигээд загаһашад гээгдэһэнээ хүсэлдүүлхын түлөө оролдолго ехэтэйгээр ажаллажа байха юм. Энээн тухай хаа хаанаһаа загаһанай һайнаар баригдажа байһан тухай баяртай мэдээн абтана.

ТҮРҮҮЛЭН ЭХИЛЭЭД, ТҮРҮҮН ДҮҮРГЭБЭ

Яруунын загаһанай заводой загаһашад мүльһэн дороһоо загаһа барилгые хамагһаа түрүүлэн эхилээ һэн. Тэдэнэр загаһа барилгынгаа ноябрь һарын түсэб баһал түрүүлэн дүүргэбэ.

Мүрысэгшэ бригадануудай дунда Н. Т. Димовэй, Н. К. Орловой бригаданууд түрүүлжэ ябана. А. И. Залуцкиин даадаг бригада һаяхан тэдэнтэй нэгэдээ. Энэ бригадын загаһашад Яруунын нуурнуудта загаһашалхадаа, хоёр үдэрэй туршада 200 центнер олзоборилго хэбэ. Энэнь нэгэ нарын түсэб болоно. Тус бригада гүйхэн уһатай нуурнуудта загаһашалхаар табигдаһан байгаа. Тиимэһээ нэгэ нуурһаа нүгөө нуурта ошожо загаһашалдаг дээрэһээ нүүдэл бригада гэжэ нэрлэгдээ.

БАЯН ОЛЗО

Кабанскын загаһанай заводой Посольскын загаһа барилгын участогай загаһашад ехэхэн олзотой бусажа ерэбэ. И. А. Конев... вой бригада үдэр соо 80 цент... загаһа бариһан олзотой, ... үдэрынь 5 центнер бариха ... мотой байһан аад, 70 центн... хүргэһэн байгаа. Залуу бриг... И. А. Гашевой толгойлдог бр... дынхид 60 центнер баряа.

Кабанскын аймагай Карл М... сын нэрэмжэтэ загаһа бари... колхозой Александр Аду... Романовай даадаг бригада г... ехээр загаһа бариба. Тэрэ б... да үдэрэйнгөө олзо —225 ... нер загаһа тушаагаа. Ти... бүхы колхозойнгоо жэлэй ... дүүргэһэн байна.

ПРОВАЛ ТОХОЙ ДЭЭР...

Кабанскын загаһанай за... И. Ф. Черниговскиин даадаг ... гада ноябриин 23—24-нэй ... нүүдтэ 150 гаран центнер ... һа бариһан амжалтатай.

И. Артюн...

Хилын саанаһа...

Линдон Джонсоной хэлэһэн программна үгэ

ВАШИНГТОН, ноябриин 27. ТАСС-ай корреспондентнүүд В. Вашедченко, Г. Деревенсков гэгшэд иитэжэ мэдээсэнэ:

Мүнөөдэр Америкын конгрессэй хоёр палатануудай хамтын заседани дээрэ США-гай президент Линдон Джонсон саашадаа ямар зорилгонуудые бэелүүлхэ байһан тухайгаа хэлэжэ үгөө. Тэрэ хадаа США-гай дотоодын ба гадаадын политикын шухалын шухала асуудалнуудта тогтоһон байна.

Наһа бараһан Джон Кеннедиин эхилһэн замые Холбоото Штадуудай саашадаа үргэлжэлүүлхэ байһан тухай президент мэдүүлээ.

Президент Кеннедиин арюун һайханаар харуулан хэлэһэн хараа бодолнууд хүсэдөөр лэ бэелүүлэгдэхэ ёһотой, бэелүүлэгдэхэшье тэжэ Линдон Джонсон хэлэһэн байна.

Тэрээнтэй хамта Холбоото Штадууд «эб найрамдалай замаар ябаха дурагүйшүүлдэ, мүн манда гү, али манай союзнигуудта дарлалтын гурим баадхахые хүсэгшэдтэ шанга дайсан» боложо шадахал байха гэжэ Джонсон онсолон тэмдэглээ. Холбоото Штадууд «Урда Вьетнамһаа Баруун Берлин хүрэтэр өөһэдынгөө уялгануудые дүүргэхэд байха» тэжэ тэрэ хэлэһэн байна.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациие хэлсээнгүйгөөр дэмжэхэ тушаа Холбоото Штадуудай правительствын абаһан уялга тухай президент Джонсон дахин дабтажа хэлээ. США болбол союзнигуудайнгаа үмэнэ абаһан уялгануудаа хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ, «үзэгдөөгүй ехэ сэрэгэй хүсэнтэеэ» зандаа байха, гадаадын худалдаа наймаа үргэдхэхэ, Азиин болон Африкын оронуудай бэе бэедээ хамһалсаха, харилсан ажаллаха американска программые, мүн «дэбжэлтэ туйлаха гэһэн нэгэдэлэй» программые дэмжэхэ гэжэ тэрэ найдуулаа.

Эрхэтэдэй эрхэ тухай хуулиие баталан абахыетнай таанадые уряалнаб гэжэ президент мэдүүлээ. Тингэжэ арһа яһанай илгаа дээрэ үндэһэлэгдэһэн доромжолгын болон боолшолгын бүхы үлэгдэлнүүдые США-да үгы хэхэ талаар бидэ урагшаа алхам хэхэ байхабди.

Дотоодын политикын талаар хойшолуулашагүй хоёрдохи асуудал гэхэдэ, налогуудые бага болгохо тухай хуулиие США-гай конгрессэй һаяар лэ баталан абаха хэрэг болоно. Һургуули һуралсалые һайжаруулха, хариин гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ тухай хуулинуудай проектнүүдые баталан абаха хэрэг түргэдхэхыень Джонсон США-тай конгрессые уряалһан байна. Эдэнэй шиидхэбэриие мүнөө хойшолуулха саг бэшэ гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Ажал ябуулгадамни туһалжа байгыт гэһэн гуйлтатайгаар президент Линдон Джонсон үгынгөө түгэсхэлдэ конрессэй гэшүүдтэ хандаһан байна.

Советскэ космонавтну... Индонезидэ айлшал...

ДЖАКАРТА, ноябриин 27. ... Советскэ космонавтнууд В. Н... ва-Терешкова, А. Николаев, ... ковский гэгшэд Коломбоһоо ... дэр эндэ ерэбэ.

Эд бараанай эрье... улам үргэдэнэ

БУДАПЕШТ. Экономичес... рилсаа холбоо саашадань ... талаар хоёр ороной хоорондо... номическа харилсаа хүгжөөх... далнуудай талаар протокол... шын партийно-правител... делегациин Венгридэ байха ... талагдаһан байна.

Эд бараанай эрьесые ү... хамжажа үйлэдбэрилгые хү... машина бүтээлгын талаар ... хубаарилгые эмхидхэхэ, хи... промышленностиие хүгжөөхэ... бүүдые зүбшэжэ зохёохо ... протоколой ёһоор харалал... Прокат бүтээлгые таарууга... хидхэхын тулада ЧССР-эй х... гатайгаар хамтын органи... гуулха гэжэ хараалагдана. ... оронуудай арадай ажахын ... дые зүбшэжэ зохёохо шух... жэ протокол соо онсолон ... лэгдэнхэй.

Советскэ Союза... захилаар

БЕРЛИН. 12 мянган то... түридэг «Вязьма» гэжэ ... наймаанай судна Ростогой ... верфт» гэжэ судоверфьһэ... табигдаа. Энэ хадаа ГДР-эй ... мо судна бүтээлгын заводт... скэ Союзай захилаар бү... хоёрдохи судна болоно. ... утатай эдэ суднанууд 8 мян... тэй мориной хүсэтэй двига... дээр хангагданхай.

Индиин коммунист... сүлөөлэгдөө

ДЕЛИ, ноябриин 27. ... ПТИ агентствын мэдээсэһэнэй ... Баруун Бенгали штадта ... мунистнууд мүнөөдэр түрм... лөөлэгдөө. Эдэ коммунистну... диие хамгаалха хуулиин» ... нёдондо арестовалатдаһан юм...

Ирагтахи байда...

БЕЙРУТ, ноябриин 27. ... Хүршэ араб оронууд—Сири... ни, Кувейттэй зэргэлжэ бай... гай хилын нээгдэһэн тухай... дай радио мэдээсэһэн байн... орон дотор һүүлэй үедэ ... үйлэ хэрэгүүдтэй дашара... Ирагай хилэ хаагдаһан бай...

КАИР, ноябриин 27. ... Курдануудта эсэргүү дайн ба... да хабаадалсахын тулада ... тэрээ руу эльгээгдэһэн Сири... рэгүүд Ирагһаа гаргагдаба ... хы газетэнүүд мэдээсэнэ.

МНР-эй Журналистну... съезд

УЛААН-БААТАР. МНР-эй ... листнуудай нэгэдэхи съез... хүдэлмэреэ эхилээ. Социали... гуулха, шэнэ хүниие хүмүү... эб найрамдалай түлөө тэмсэ... лаар журналистнуудай үмэ... дажа байһан шухалын шуха... далнуудые зүбшэн хэлсэхы... республикын хэблэлэй боло... диогой хүдэлмэрилэгшэдэй ... ран делегат эндэ суглараа. ... хадаа шэнэ Устав батала... МНР-эй Журналистнуудай ... правлениие шэнээр һунгаа. ... Журналистнуудай союзай тү... шээр «Үнэн» газетын главн... тор Ц. Намсарай һунгагдаа.

Президент Кеннедиие алаһан тухай хэрэг мүрдэхэ гэһэн эрилтэнүүд

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 27. (ТАСС). Президент Кеннедиие зэрлиг муухайгаар алаһан ушар шалтагаануудыень хүсэдөөр мүрдэн шалгаха эрилтэнүүд Холбоото Штадуудта улам шангаар табигдана.

США-гай конгрессэй зарим тушаалтад мүрдэлгэ хэхэ ехэ этигэл найдабаритай комисси байгуулха, магад тэрэниие США-гай Верховно судэй түрүүлэгшэ Эрл Уоррен толгойлжо болохо гэжэ США-гай конгрессэй зарим албатан дурадхана гэжэ Вашингтонһоо абаһан мэдээсэл соогоо «Крисчен сайенс монитор» газетын корреспондент Ричард Страут бэшэнэ.

Дээдэ зэргын тушаалтай хүнүүдэй мүрдэлгэ хэхыень дурадхаха зуураа, «энэ хэрэгые Далласай нютагай засагаархидай гарһаа абаха шухала» тэжэ тэдэнэр хэлэдэг байна гээд корреспондент бэшэнэ.

Далласта хоёр хүниие алаһан хэрэг дээдэ зэргын тушаалтай хүнүүдэй мүрдэлгэ хэхыень зайлашагүйгөөр табина гэжэ «Нью-Йорк Джорнел-Американ» газетын шэнжэлэгшэ Дороти Килгаллен мэдүүлнэ.

«Далласта болоһон энэ муухай алалсаан тухай жиирэй американхидэй хэлсэдэгые президент Джонсон дуулаа һаа, Ли Харви Освальдын нюусые тайлбарилха, энээн тухай арад зондо биишыханшье баримта хүрэтэрнь мэдээсэхэ байһанаа тэрэ ойлгохо һэн» гэжэ энэ шэнжэлэгшэ саашань бэшэнэ.

Далласай полициин мэдүүлгэ хэбэшье, энэ хэрэг огто болюулагдаагүй гэжэ Дороти Килгаллен бэшэнэ.

Освальдые алаһан гайхамаар хэрэг ушар Америкын арад зониие ехээр һанаата болгоно гэжэ шэнжэлэгшэ мэдүүлнэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай дайшалхы амжалта

ХАНОЙ, ноябриин 27. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриодууд Ка-Мау, Шолон районууд шадар Америкын 11 самолёт, нэгэ вертолёдые буудажа унагааһан байна. Эдэ самолёдуудай экипажай зургаан хүнүүд һураггүйгөөр үгы болоо. Энээн тухай Вьетнамай информационно агентство мэдээсэһэн байна.

Шолон районой шадар Америкын арбан самолёт буудуулжа унагаагдаһан байха юм. Хоп Хоа шадар байрлаһан тусхай даабаритай Америкын сэрэгэй лагериие ноябриин 24-дэ дайшалан абаһан патриодууд эдэ самолёдуудые буудажа унагаагаа.

Мүн лэ энэ үдэр Урда Вьетнамай патриодууд Ка-Мау шадар Америкын «В-26» бомбардировщигые буудажа унагаагаа һэн. Тэрэшэлэн нэгэ вертолёт унагаагдаа.

Урда Аравидахи шанга байдал

САНА, ноябриин 27. (ТАСС). Урда Аравидахи байдал урдынхидаал мэтэ шахардуу шанга байһаар. Англиин сэрэгэй суглараад байһан Бейхан районһоо Йеменэй городууд болон худөө тосхонуудта хэгдэдэг добтолго болюулагданагүй. Санын радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Хариб райониие Англиин сэрэгүүдэй ноябриин 23-да үхэр буугаар буудаһанай һүүлээр 2 худөө тосхон үгы хэгдээ. 1 худөө тосхон һандаргагдаа.

Йеменэй урда зүгэй хилэдэ ойрохоно оршодог Хавашиб райондо илангаяа сошордомоор байдал тохёолдонхой. Аравиин хахад аралай бусад районуудта Йеменэй революциин нүлөөлхэ байһанһаа айжа, Йементэй нэгэдэхэ гэһэн эрилтэ табидаг Хавашибай арад зоной национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые Англиин империалистнууд дараха гэһэн һэдэлгэ гаргана.

КАИР, ноябриин 27. (ТАСС). Хавашиб районой арад зоной сүлөөрэлгын тэмсэлые дараха һаналтай Англиин империалистнуудай бузар муухай арга методүүдые Ази болон Африкын арадуудай һаналаа нэгэдэлгын организациин саг үргэлжын секретариат эрид буруушааһан байна. Урда Аравиин федерации гэгшэдэ ородог Хавашиб районой ажаһуугшад энэ райониие Йементэй нэгэдүүлхэ гэһэн эрилтэ табина.

Ази, Африкын арадууд колонизаторнуудай бузар муухай аашануудые шоо шобто харана гэжэ саг үргэлжын секретариадай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө, колониальна дарлалта, мүлжэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан арад тушаа иимэ муухай аашые хоридохи зуун жэлэй хоёрдохи хахадта тэсэжэ байхын аргагүй.

Хоёр томо ехэ түбинүүдэй арадуудай үмэнэһөө Ази, Африкын арадуудай һаналаа нэгэдэлгын организациин саг үргэлжын секретариат хадаа Хавашиб районой улад зоной эрхэ сүлөөе дэмжэнэ, колонизаторнуудай бузар муухай аашануудые буруушаахыень дэлхэйн олониитые уряална.

ТЕАТР
Хүдэлмэришэд—артистнар

— Мүнөө үдэшэ клубтамнай ямар наада зугаа болохонь хаб?—гээд нэгэ үбгэжөөл афишын дэргэдэ сугларһан залуушуулһаа асуухынгаа тэндэ: «Оо-һоо, одоошье үни удаан хүлеэгдэһэн зүжэгөө табихань бы» гээд өөрөө өөртөө харюусаба.

— Тиихэнь, билет үсөөн үлэнхэй, түргэлыт! — гэлдэн, тэндэ сугларһан залуушуул үбгэжөөлдөө харюусана...

Иимэ хөөрэлдөөн һаяхан ЛВРЗ-гэй нэгэ гудамжада болоһон юм. Ушарынь хэлэхэдэ, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой Культурын байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид жэл бүри шэнэ зүжэгүүдые табижа, заводойнгоо хүдэлмэришэдые һонирхуулдаг болонхой. Энэ жэлэйнгээ сезониие тус байшангай коллектив Ленинскэ шангай лауреат Николай Федорович Погодиной «Цветы живые» гэһэн зүжэг харуулгаар эхилбэ. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эгээн түрүүлэн социалис общество байгуулһан, пролетариадай агуу ехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй образ үнэншэмэ зүбөөр харуулагдана. Владимир Ильичэй Совет ороной залуушуултай хөөрэлдэжэ, заабариижа байхыень харахада, бүришье һаа һонирхолтой, урма зориг бадаруулмаар.

Зүжэгэй зургаадахи картинада залуу үетэниие ударидагша — коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ Николай Бурятов (ЛВРЗ-гэй шофер Владимир Белоусов) Владимир Ильичтэй хөөрэлдэхэеэ ерэжэ, ажалдань ушардаг бэрхэшээл тухай үнэн зүрхэнһөө хөөрэжэ үгэнэ, тодорхой сэсэн заабари абана.

Зүжэгэй зургаадахи картинада Владимир Ильич Ленинэй сценэ дээрэ гаража ерэхэдэнь, заводой хүдэлмэришэд нэрьемэ альга ташалгаар угтана. Пролетариадай агуу ехэ вождиин рольдо заводой поликлиникын врач Г. Г. Рукавишников наадаһан байгаа. Григорий Григорьевич зүжэг бүхэндэ хабаадалсажа, геройнуудайнгаа образые тобойм зүбөөр харуулхые оролдодог хүн. Заводой хүдэлмэришэд М. Бурлакова, Светлана Мальцева, Владислав Бурков болон бусад өөһэд өөһэдынгөө рольнуудые һайнаар гүйсэдхэжэ, харагшадай зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Энэ зүжэгые режиссёр Петр Иннокентьевич Велярский бэлдэжэ, заводойнгоо Культурын ордоной сценэ дээрэ табиһан байна.

Орденто заводой хүдэлмэришэд һүүлэй үедэ сугтаа ажалладаг нүхэдэйнгөө табиһан олохон зүжэгүүдые хаража баясаһан байха. Үнгэрэгшэ жэлдэ аха дүү Мовсесовтэнэй «Любовь и ревность», Рабкинай шог зугаата «Моя единственная», Шур гэгшын «Заводские ребята» гэхэ мэтэ зүжэгүүд табигдаа.

— Мүнөө жэлдэ Винниковэй «Илюшка смеется», Соснинай «Ночной разговор» гэһэн зүжэгүүдые бэлдэжэ харуулха зорилготойбди,—гэжэ нүхэр Велярский хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүжэгэй нэгэ сценэ харуулагдана.

БАРГАЖАН НЮТАГАЙ ҺОНИН

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР...

Баргажанай адагай загаһашад октябриин 15-най үдэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэһэн юм. Эндэ загаһа баридаг В. Е. Скосырский, М. Д. Савин, Н. Г. Чирков, Н. А. Белокопытов гэгшэдэй бригаданууд һайн амжалтатай. Эдэ үдэрнүүдтэ Байгалай загаһашад агнуури хэжэ, түсэбһөө гадуур загаһа гүрэндөө тушаажа байһаар.

ЭДЕЭ ШАНАГША МОСКВА ЗОРИБО

Молчанова Мария Алексеевна Шанталык тосхоной столоводо эдеэ шанагшаар долоон жэлэй туршада хүдэлжэ ябана.

Улаан-Үдэдэ эдеэ шанагшадай дунда үнгэргэгдэһэн конкурсдо Мария Алексеевна шалгаржа, түрүү һуури эзэлһэн юм. Мүнөө юрын энэ эхэнэр Москвада болохо эдеэ шанагшадай бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсахаар аян замдаа мордобо.

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИНУУД БАРИГДАНА

Баргажан нютагта шэнэ һургуулинууд жэлһээ жэл бүри олон болоно. Энэ жэлдэ һургуулиин шэнэ хоёр гэр ашаглагдаа. Бархан, Улан нютагуудта баригдаһан эдэ һургуулинууд шэнэ, типовой аргаар баригдаһан: ехэ сонхонуудтай, хими, физикэ, биологиин кабинедүүдтэй, һаруул гоё һургуули даа. Уланай һургуулиин классуудта нэгэ доро 340 үхибүүд һуралсана. 30 жэлэй саада тээ энэ һургуулида оройдоол 2 багша байһан һаа, мүнөө 32 багшанар болонхой. Ерэхэ жэлдэ Уланай һургуулиин 120 жэлэй ой гүйсэхэнь.

«КАРУСЕЛЬ» АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАХАНЬ

• Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үнеэ һаадаг «Карусель» ашаглалгада оруулхань. Энэ барилгын гол хүдэлмэринь хэгдэжэ дүүрээ. Гансал досоонь түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хүдэлмэри үлэнхэй. «Каруселиин» ашаглагдахада, оройдоо 2-3 хүн үнеэдые һааха болохо юм. Урдань хэдышье бэрхэ һаалиинанай 20 үнеэнһээ үлүүе һаадаггүй байһанинь мэдээжэ.

С. Очиров.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бүрхэгшэг, хойто аймагуудаар бага зэргэ саһан орохо. Баруун хойноһоо һулашаг һалхитай байха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 15—17, үдэртөө 4—6 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Ноябриин 30-най, декабриин 1-нэй үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг, саһан орохогүй. Баруун хойноһоо һулашаг һалхитай байха. Хойто аймагуудаар һүниндөө 29—34, үдэртөө 19—24, урда аймагуудаар һүниндөө 10—15, үдэртөө 5—10 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Шатар
Мүрысөөн эхилээ

Республикын эхэнэр шатаршадай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ хамтадаа 14 шатаршад хабаадалсана.

Мүрысөөнэй түрүүшын уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ, Буряадай хүдөө ажахын институтда һуралсажа ябаһан Тувын түлөөлэгшэ Зина Ооржак республикын үнинэй шатаршан Норжима Бадмацыреноватай наадаһан байна. Залуу шатаршан абаһаар эмхи гуримтайгаар наадаашье һаа, удаа тээнь алдуу гаргажа шүүгдэшэбэ. Республикын чемпион Лубсама Гармаеватай залуу шатаршан Будаева энэ үдэр наадаа. Теэд залуу энэ шатаршан чемпионой урдаһаа шанга добтолго хэхын оронд алдуутай ябадал хэжэ, баһал шүүгдэшоо. Шатараар дүршэлтэй, бэрхэ болоһон Энгельсина Улымжиеватай наадаһан арбан дүрбэтэйхэн эдир шатаршан Нина Данзано наадаанай эхилэн сасуу аргагүй бэрхээр, шадамараашье добтолһон байна. Нэгэдэхи разрядтай Энгельсина дүршэл шадабаряараа Ниные шүүжэ, очкотой болоно. Һурагша Ольга Бережкова багшанарай институдай студентка Ачитуевада шүүгдээ.

Хоёрдохи уулзалга. Эндэ Яруунын «Дружба» колхозой бухгалтер Норжима Ринчинова Махановае шүүжэ, сэбэрхэн нэгэ очко өөртөө бэшүүлбэ. Мүрысөөндэ түрүү һуури буляалдажа ябаһан Гармаева Улымжиева хоёрой наадан эндэ сугларагшадые балайшье һонирхуулаагүй. Юуб гэхэдэ, эдэнэр оройдоо хорин ябадалай удаа тэнсээбди гэһэн байна бшуу. Шатаршад Будаева Бережковае, Соколова Данзаное, Чекмарева Ачитуевае, Ооржак Синяковае шүүһэн байна. Шатаршад Комлева Бадмацыренова гэгшэдэй наадан хойшолуулагданхай.

Наадаанай гурбадахи уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ шатаршад Гармаева—Данзано, Улымжиева—Бережкова гэгшэдэй наадан бултанай анхаралые татаа. Эдир шатаршан басаган Данзано дүршэлгүй дээрэһээ Гармаевада шүүгдэһэн, Улымжиева Бережковае шүүһэн байна. Энэ үдэр Ооржак шадамар бэрхээр наадажа Ринчиновае, Маханова Соколовае, Бадмацыренова Ачитуевае шүүгээ. Шатаршан Комлеватай наадаһан Синякова шүүһэн партидаа тэнсээ.

Гурбадахи уулзалгын удаа Л. Гармаева Э. Улымжиева хоёр тус тустаа 2,5—2,5 очкотой түрүүлжэ ябана. Зинаида Ооржак гурбанһаа хоёр очкотой болонхой.

А. Игумнов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) шатаршад Ольга Бережкова Ачитуева Цырма хоёр наадажа байна.

Л. ГАРМАЕВАГАЙ фото.

Редактор
Ц. О. ОЧИР...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ре... гора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —2... отделов: сельскохозяйственного производства и парти... жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и пар... ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологиче... —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсел... ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пер... дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00588. Зак. № 6132.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной ноябриин 29.